Ազգ
Azg
armenian daily

27 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2001 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 217 (2421)

Խաթաբը Աֆղանստան է անցել Ադրբեջանով եւ Պակիստանով

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չեչնիայում մարտնչած հայտնի ահաբեկիչ Խաթաբը Ադրբեջանով ու Պակիստանով տեղափոխվել է աֆղանական Կունդուզ քաղաք: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Ուսամա բեն Լադենը անձամբ խնդրել է Խաթաբին գլխավորել «Թալիբան» շարժման վերջին ամրոցներից մեկի պաշտպանությունը: Ադրբեջանում Խաթաբի գտնվելու մասին տեղեկատվությունը հաստատում է, որ Բաքվում իրոք գոյություն ունի «Ալ Ղաիդա» ահաբեկչական ցանցի տեղական բջիջ:

Նոյեմբերին Մոսկվայում ցրտից մահացել է 150 մարդ

«Ինտերֆաքսը» հաղորդում է, որ անցնող շաբաթ եւ կիրակի օրերին ՌԴ մայրաքաղաքում ցրտից մահացել է յոթ մարդ: Նոյեմբեր ամսվա ընթացքում Մոսկվայում ցրտահարության զոհ է դարձել 150 մարդ:

ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ

Ռամկավարներն այցելեցին Շիրակի մարզ

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

«Ազգն» արդեն տեղեկացրել է, որ ՌԱԿ 80-ամյակի եւ ՀՌԱԿ 10-ամյակի հոբելյանների առիթով Հայաստան են ժամանել բազմաթիվ ռամկավարներ ԱՄՆ-ից, Սիրիայից, Լիբանանից, Ֆրանսիայից, Հունաստանից եւ այլ երկրներից մասնակցելու տոնական միջոցառումներին: Երեկ ՌԱԿ կենտրոնական վարչության ատենապետ Հակոբ Գասպարյանը, փոխատենապետ Երվանդ Ազատյանը, ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, սփյուռքահայ եւ հայաստանաբնակ բազմաթիվ ռամկավարներ մեկնեցին Գյումրի, հանդիպեցին Շիրակի մարզպետ Ֆելիքս Փիրումյանի հետ, այցելեցին Վահան Թեքեյանի անունը կրող թիվ 2 դպրոց:

Մարզպետարանում տեղի ունեցած հանդիպման ընթացքում զրույցը ծավալվեց Շիրակի մարզում առկա խնդիրների շուրջ: Հյուրերին հետաքրքրում էր, թե 13 տարի անց ինչ չափով է վերականգնվել ծանր աղետ ապրած քաղաքը, որքան խնդիրներ կան, որոնք դեռ անհրաժեշտ է լուծել: Ֆելիքս Փիրումյանի խոսքերով դեռեւս 8 հազար ընտանիք ապրում է իրենց դարն ապրած վագոն-տնակներում կամ էլ այլ ժամանակավոր կացարաններում, իսկ աշխատատեղերի խնդիրը մնում է հիմնականը:

Տես էջ 2

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

«Հնարավոր է որոշ հստակեցում ղարաբաղյան հարցի զարգացումներում»

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ներկայումս մենք այնպիսի իրավիճակում ենք, որ ցանկացած հանդիպում իսկապես կարող է բեկումնային լինել ԼՂ հիմնախնդրի կարգավորման համար: Պետք է սպասել նախագահների առաջիկա հնարավոր հանդիպմանը, որը նախատեսվում է ԱՊՀ գագաթաժողովի ընթացքում, եւ եռանախագահների հաջորդ քայլերին. միայն դրանից հետո ավելի հստակ կարող ենք կողմնորոշվել, թե ինչպիսի քայլեր են լինելու», այսօր ԱԺ-ում ասաց ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը:

Արտգործնախարարը նշեց, որ առաջիկայում Բուխարեստում տեղի է ունենալու ԵԱՀԿ նախարարների հանդիպումը, որտեղ որոշ քննարկումներ կլինեն ԼՂ հիմնախնդրի կապակցությամբ: «Թե՛ նախագահների հանդիպումը Մոսկվայում, թե՛ ԵԱՀԿ նախարարների հանդիպումը, հնարավոր է, որ որոշ հստակեցում մտցնեն հարցի առաջա զարգացումներում», նշեց Վ. Օսկանյանը, 2002 թ. առաջին կիսամյակում ԼՂ հիմնախնդրի կարգավորման մասին լուրերը փոքր-ինչ լավատեսական համարելով:

Ադրբեջանը եւ Թուրքիան ջանում են ապացուցել, որ Հայաստանը ահաբեկչությունը հովանավորող երկիր է

ԲԱՔՈՒ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանի կառավարող շրջաններում Հայաստանը համարում են ահաբեկչությունը հովանավորող երկիր: Ադրբեջանի արտգործնախարարության մամուլի ծառայության ղեկավար Մեթին Միրզան նույնիսկ վստահություն է հայտնել, որ ադրբեջանական դիվանագիտությունը կհասնի այն բանին, որ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը վաղ թե ուշ Հայաստանը կճանաչի ահաբեկչությունը հովանավորող երկիր:

Հիշյալ դիվանագետը, ինչպես եւ Ադրբեջանի կառավարող ու ընդդիմադիր շրջանների բազմաթիվ այլ ներկայացուցիչներ գտնում են, որ Հայաստանը «միանգամայն արժանի է արդեն այսօր լինելու ահաբեկիչներին հովանավորող երկրների թվում»: Եվ դա ապացուցել, ըստ քաղաքագետ Մուբարիզ Ղուրբանլիի, կարող են այդ քաղաքականության երկու զոհերը՝ Ադրբեջանը եւ Թուրքիան: Դրա համար անհրաժեշտ է, որ նրանք միավորեն իրենց ջանքերը: Կուրբանլիի ասելով, այդ աշխատանքն արդեն ակտիվացել է ինչպես կառավարությունների, այնպես էլ քաղաքական կուսակցությունների մակարդակով: «Կարծում եմ, որ մոտ ժամանակներս մենք կկարողանանք տեսնել դրա արդյունքները»,-նշել է նա:

Ըստ Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի միջազգային հարաբերությունների բաժնի վարիչ Նովրուզ Մամեդովի, Հայաստանը որպես ահաբեկչությունը հովանավորող երկիր չճանաչելը բացատրվում է համաշխարհային հանրակցության անբավարար տեղեկացվածությամբ եւ հայկական սփյուռքի գործունեությամբ:

Քոչարյան-Ղուկասյան հանդիպում Երեւանում

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն այսօր հանդիպում է ունեցել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հետ:

Զրույցի ընթացքում քննարկվել է Լեռնային Ղարաբաղում առկա տնտեսական իրավիճակը: Հայաստանի եւ ԼՂՀ ղեկավարներն անդրադարձել են նաեւ ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման ընթացքին, մտքեր են փոխանակել սեպտեմբերի 11-ից հետո աշխարհում ստեղծված նոր իրողությունների վերաբերյալ:

Ամբաստանյալներն աշխուժանում են

Կարեն Հունանյանը ցուցմունքներ կտա արդեն առաջիկա նիստի ընթացքում

ԱՆՈՒՇ ԲԱՐԱՅԱՆ

Ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանն իր ժամանակը մեկուսարանում իզուր չի վատնում: Երեկ նա դատարանում ընթերցեց ավելի քան 50 էջից բաղկացած իր ուսումնասիրությունը, որը մանրակրկիտ թվարկումն էր այն հակասությունների ու անհամապատասխանությունների, որոնք ամբաստանյալը հայտնաբերել էր՝ իր ու մյուս մեղադրյալների անձնական ու քրեական գործերը համեմատելիս: Դրանց հիման վրա էլ Հունանյանը մի աղյուսակ էր կազմել՝ ապացուցելով նախաքննական մարմնի թույլ տված բազմաթիվ անճշտությունները, որոնք առկա էին հարցաքննությունների օրերին, ժամերին եւ այլ դրվագներին առնչվող արձանագրություններում:

Այդուհանդերձ, երեկվա դատական նիստի «մեխը» Հունանյանը չէր, այլ՝ Վռամ Գալստյանը, որը, քեռու «իրավունքով», ցանկություն հայտնեց հարցեր ուղղելու Նաիրի Հունանյանին: Դատարանը բավարարեց նրա միջնորդությունը, մյուս ամբաստանյալներն ու փաստաբաններն էլ չառարկեցին: Հաշվի առնվեց այն հանգամանքը, որ ամբաստանյալ Վռամ Գալստյանը դատապաշտպան չունի, հրաժարվել է, ուրեմն եւ չպետք է նրան զրկել պաշտպանվելու լրացուցիչ հնարավորությունից:

Ամբաստանյալ Գալստյանի հարցերի նպատակն, ըստ ամենայնի, մեկն էր. զինված խմբի ղեկավարի՝ Ն. Հունանյանի հետ առերես հարցուպատասխանի միջոցով ներկաներին կողմնակի կերպով հասկացնել, որ ինքն ահաբեկչության նախապատրաստական եւ բուն իրականացման շրջանում հնարավորինս փոքր դեր ու մասնակցություն է ունեցել: Հունանյանը, սակայն, մեր տպավորությամբ, այնքան էլ «հաճույքով» կուլ չտվեց խայծը, թեպետ պատասխանում էր, ըստ էության, անկեղծ, քանի որ Գալստյանն էլ իր հերթին չմխտեց նրա եւ ոչ մի պատասխանը:

Տես էջ 2

Ադրբեջանում բախվել են երկու ապրանքատար գնացքներ

ԲԱՔՈՒ, 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանական երկաթուղու Եվլախ-Մալայ կայարանի տարածքում բախվել են երկու մեկը մյուսի հետեւից գնացող ապրանքատար գնացքներ,- հաղորդում է Էմ Փի Էյ-ը: Զոհվել է մի մարդ՝ մեքենավարի օգնական Աբաքիշիեւը, շրջվել են 10 ապրանքատար վագոններ: Ըստ նախնական վարկածի, բախման պատճառ է եղել հետեւից գնացող գնացքի բրիգադի կողմից տեխնիկական շահագործման կանոնների խախտումը:

Իսրայելական զորքերը ներխուժել են Գազայի հարավային հատված

Կիրակի օրը իսրայելական տանկերը եւ բուլդոզերները ներխուժել են Պաղեստինի վերահսկողության տակ գտնվող Գազայի հարավային հատված, հողին հավասարեցրել տները, կառույցները, հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը: Մինչ ներխուժումը իսրայելական օդուժը ռմբահարել է Գազայի պաղեստինյան օբյեկտները:

Իսրայելա-պաղեստինյան բռնությունները չեն դադարում արդեն 14 ամիս: Երկուշաբթի կամիկաձեի ահաբեկչություն է իրականացվել Իսրայելի եւ Գազայի հատվածի սահմանակից երեք բնակավայրում, վիրավորվել են երկու հրեաներ: «Համաս» կազմակերպությունն ստանձնել է պայթյունի պատասխանատվությունը: «Ռոյթեր» գործակալությունը նշում է, որ մահապարտ-կամիկաձեն երեք մանկահասակ երեխաների հայր, փախստականների Ջաբալույա ավանի 26-ամյա բնակիչ Հայսիր ալ Աջրամն է: «Հանուն Ալլահի ես նախընտրեցի տանջալի մահը եւ որոշեցի վրեժխնդիր լինել պաղեստինցի հինգ դպրոցականների եւ Մահմուդ Աբու Խանդուրի սպանության համար», կնոջը թողած գրության մեջ ասել է ալ Աջրամը:

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Եվրամիության հետ սերտացման տակ խոշոր գումարներ կան». Հովհ. Հովհաննիսյան

ԵՄ-ն Հայաստանին առաջարկել է 2004-ից ասոցիացված անդամակցություն ձեռք բերել

ԳՈՌ ՍԵՐԱՀԱՄՅԱՆ

Եվրամիություն-Հայաստան խորհրդարանական համագործակցության հանձնաժողովի երրորդ համատեղ նիստը, որը տեղի է ունեցել նոյեմբերի 19-20-ը Բրյուսելում, նախորդ երկուսից իր նշանակությամբ պետք է տարբերվեր, հատկապես այս տարվա հոկտեմբերին ԵՄ-ին Թուրքիայի անդամակցության համար նախատեսված պարտավորություններից Հայոց ցեղասպանության ճանաչման դրույթը զեկույցից հանելու ֆոնի վրա: Ըստ էության Հայաստան-ԵՄ համագործակցության հետագա ընդլայնումը շատ կողմերով առնչվում է նաեւ եվրոպական այդ կառույցի մեր տարածաշրջանում ձեւավորող քաղաքականությանը եւ սպասելի էր, որ Թուրքիայի պարտավորությունների կատարման մասին զեկույցից նշված դրույթի հանումը հանձնաժողովի հիմնական քննարկման առարկան պետք է դառնար: ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյանի գլխավորած հայկական պատվիրակությունն իր հանդիպումների ընթացքում, սակայն, որեւէ հիմնավոր պատճառաբանություն չի ստացել: Նրանց պատասխանել են (ո՞վ, հայտնի չէ), որ պարզապես անհրաժեշտություն չեն տեսել 1987 թ. իրենց կողմից Ցեղասպանության ճանաչման հարցը Թուրքիային որպես պարտավորություն ներկայացնելու մասին ընդունած որոշումն այս տարվա զեկույցում մեկ անգամ եւս ներկայացնելու:

Տես էջ 3

ՀՈԲԵԼՅԱՆԱԿԱՆ

Ռամկավարներն այցելեցին Շիրակի մարզ

Սկիզբը էջ 1

Մարզպետը նշեց, թե Շիրակի ձեռնարկությունների վերականգնման միակ ճանապարհը սեփականաշնորհումն է, եւ օրինակ բերեց այս տարվա սկզբին սեփականաշնորհված Գյումրիի մանվածքային ֆաբրիկան. արտադրության վերագործարկումն ապահովելու նպատակով այստեղ ներդրվել է մոտ 600 հազար ԱՄՆ դոլար եւ ստեղծվել 200-ից ավելի աշխատատեղ: ՌԱԿ ատենապետ, Լիբանանի Հանրապետության խորհրդարանի անդամ Հակոբ Գասարճյանի համար հետաքրքրական էր, թե ինչու զարգացման տեսանելի անհավասարություն կա

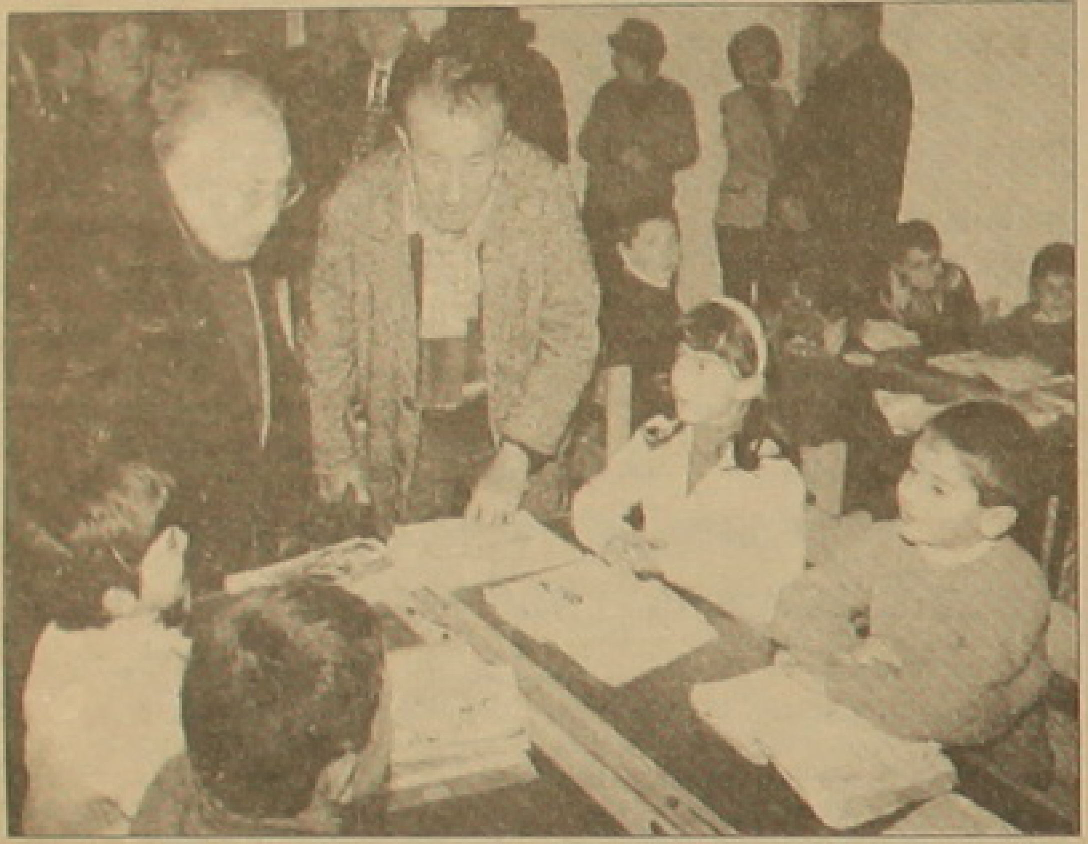

մայրաքաղաքի եւ Գյումրիի միջեւ: Շիրակի մարզպետը պարզաբանեց, որ օտարերկրյա ներդնողի համար դեռեւս գրավիչ են Երեւանն ու նրա շրջակայքը, սակայն աշխատանքներ են տարվում հանրապետության մարզերում ներդրումների ծավալները մեծացնելու համար, ինչի նախապայմանն էլ օտարերկրյա ներդնողի համար գրավիչ պայմաններ ստեղծելն է: Հակոբ Գասարճյանը խոստացավ Շիրակի մարզպետին Գյումրիում նոր գարեջրի գործարանի կառուցման գործում աջակցել՝ փորձելով արտասահմանում ներդնողներ գտնել:

Տնտեսական խնդիրներից զատ, հանդիպման ընթացքում խոսվեց նաեւ կուսակցական հարցերի մասին: ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը նշեց, որ Շիրակի մարզում օրեցօր աճում է ռամկավար դառնալ ցանկացողների թիվը, Գյումրիում միայն արդեն ՀՌԱԿ 6 ակումբ է գործում:

Հյուրերին հաճելի անակնկալ էր սպասում Վահան Թեքեյանի անվան դպրոցում, որի սաները ռամկավարներին ասմունքի, երգի ու պարի տեսքով յուրօրինակ նվեր էին պատրաստել: Մանուկները հայանուն մեծ գրողների շարքում ներկայացրին նաեւ ՌԱԿ հիմնադիրներից մեկի՝ Վահան Թեքեյանի ստեղծագործությունները՝ իսկ միջոցառման վերջը համընդհանուր տոնի վերածվեց. սփյուռքահայ հյուրերը գյումրեցի երեխաների հետ երգում էին յուրաքանչյուր հայի համար հոգեհարազատ երգեր եւ եւս մեկ անգամ փաստում, որ ողջ աշխարհի հայերին համախմբողը մեր մշակույթն է:

Ռամկավարները շրջեցին նաեւ մեկ տարին վերջերս բոլորած նորակառույց դպրոցում, որը, թերեւս, հանրապետությունում լավագույններից մեկն է՝ հագեցած ժամանակակից կահույքով եւ համակարգչային դասարաններով: Ոչ վաղ անցյալում այս կրթօջախի 560 աշակերտները աղետի գոտու բազմաթիվ դպրոցականների նման տնակային դպրոց էին հաճախում: Իսկ նոր կրթօջախը ստեղծվել է ամերիկացի գործարար եւ բարերար Ջոն Հանթսմանի օգնության շնորհիվ, դպրոցին աջակցում է ԹՄՄիության Կենտրոնական վարչությունը: Մեկ ուրիշ բարերար՝ Հերման Խնդիրյանը, Դետրոյթից, վերջերս ՌԱԿ-ի միջոցով ամբողջությամբ կահավորել է դպրոցի մարզադահլիճը, որտեղ հյուրերը նույնպես եղան: ՌԱԿ Եգիպտոսի մասնաճյուղի ղեկավար Նորայր Դովլաթյանն էլ խոստացավ աջակցել դպրոցին՝ մոտ ապագայում կրթօջախի առջեւ Վահան Թեքեյանի կիսանդրին կանգնեցնելու համար:

Մնում է միայն ցանկալ, որ աղետի գոտու բոլոր երեխաներն այսօրինակ դպրոց հաճախեն, իսկ դրա իրականացման հեռանկարներն արդեն ուրվագծվում են. անցյալ ամիս Գյումրի կատարած այցի ժամանակ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը խոստացել է, որ մյուս ուսումնական տարին Գյումրին կսկսի առանց տնակային դասարանների:

Մոնթե Մելքոնյանի հիշատակին

Նոյեմբերի 25-ն արցախյան ազատամարտի հերոս Մոնթե Մելքոնյանի (զորավար Ավոյի) ծննդյան օրն է:

Նրա անունը կրող համալսարանում արդեն ավանդույթ է դարձել հերոսի ծնունդն արժանավայել նշելը:

Երեկ համալսարանի դասախոսական կազմը եւ ուսանողները կազմակերպել էին ցերեկույթ: Արարողությունն սկսվեց հանդիսավոր երթով դեպի Եռաբլուր: Այնտեղ մոնթեականները հերոսի շիրմաքարը ծածկեցին ծաղկեփնջերով:

Միջոցառման երկրորդ մասը գիտագործնական ժողովն էր: Հերոսի կյանքի ու սխրանքների մասին զեկուցումով հանդես եկան պրոռեկտոր Մելանյա Գասպարյանը եւ համալսարանի դասախոս Տիգրան Հովհաննիսյանը:

Երեկոն եզրափակեց «Մոնթեականներ» գրական ակումբը՝ հերոսին նվիրված գրական-երաժշտական հաղորդումով:

ԱՐՄԻՆԵ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Վ. Չասոեւը՝ ամերիկյան ասոցիացիայի անդամ

Օրերս Ամերիկյան ազգային փոքրամասնությունների մարդու իրավունքների միջազգային ասոցիացիան գրանցել է մեր համաքաղաքացի, ՀՀ նախագահին կից մարդու իրավունքների հանձնաժողովի անդամ, ՀՀ ԱԳ նախարարի ազգային փոքրամասնությունների հարցերով խորհրդական Վլադիմիր Չասոեւին, որն այսուհետ հիշյալ կազմակերպությունում կզբաղվի մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ: Կազմակերպությունը հիմնվել է 1985 թվականին եւ բազում մասնաճյուղեր ունի աշխարհի տարբեր մասերում: Իրավապաշտպան գործունեությունում հաջողություն ենք ցանկանում մեր համաքաղաքացուն:

ԴԵ ՖԱԿՏՈ

ԵԴԹ ԱՂԱՆԴՈՒԾ

Ի հակակշիռ աղանդավորների

Լեւոն Մարգարյանի դատավարությունը շարունակվում է

Երեկ վերաքննիչ դատարանում շարունակվեց Լեւոն Մարգարյանի՝ «Եհովայի վկաներ» աղանդի հայաստանյան կազմակերպության ղեկավար դեմքերից մեկի գործով աննախադեպ. աղմկահարույց դատավարությունը: Լ. Մարգարյանը մեղադրվում է ՀՀ քրեական օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի առաջին մասով. այն է՝ կրոնական ծիսակատարությունների պատրվակով քաղաքացիների անձի եւ իրավունքների դեմ ոտնձգությունների կատարում: Եթե փաստերով խոսենք Մարգարյանին հաջողվել էր Մեծամորում ծավալած քարոզչական գործունեությամբ այս աղանդի շարքերը համալրել մեծաթիվ մարդկանցով, այդ թվում անչափահասներով. վերջիններս էլ վճռորոշ հանգամանք դարձան «նպաստելով», որ Լ. Մարգարյանը կանգնի դատական ատյանների առաջ...

Մեր նախորդ հրապարակման մեջ նշել էինք, որ դատավարությանը մասնակցելու եկած աղանդավորների զանգվածն ինչ-ինչ փորձեր էր անում լրատվամիջոցների տրամադրություններին ազդելու: Դատական նիստերից մեկը նույնիսկ «նշանավորվել» էր այդօրինակ մի փաստով. լրատվամիջոցներին մեղադրելով անմեղության կանխավարկածը խախտած լինելու զանցանքում ամբաստանյալի կողմնակիցները «հաճելի» խոսքուզրույցի էին բռնվել մի լրագրողի հետ: Իսկ երեկ այս հարցը նոր զարգացում ապրեց. Լ. Մարգարյանի դատապաշտպան Գրիգորյանը միջնորդությամբ դիմեց դատավոր Եվա Դարբինյանին պահանջելով, որ դատական նիստին ներկայացած լրագրողները մեկիկ-մեկիկ հայտնեն իրենց անունն ու լրատվամիջոցը: Նախագահող դատավորը, սակայն, հարկ չհամարեց բավարարել այդ միջնորդությունը՝ պատճառաբանելով, թե իրավասու չէ հրապարակումներն արգելելու կամ լրատվամիջոցների վրա ազդելու (մի պահանջ, որ համառորեն առաջ էր քաշում դատապաշտպանը - Ա. Բ.): «Կարող եմ միայն հավաստիացնել, որ հրապարակումները որեւէ կերպ չեն ազդելու դատարանի դիրքորոշման վրա», հարցը փակեց նա:

Այնուհետեւ մեղադրողներ Փիլոյանն ու Ավագյանն իրենց հարցադրումներն ուղղեցին ամբաստանյալին: Ի՞նչ աղբյուրից է ֆինանսավորվում ձեր կազմակերպությունը, ո՞վ է ձեզ մատակարարում անհրաժեշտ գրականությունը, ո՞վ է հոգում պատճենահանման եւ ընթացիկ մյուս ծախսերը, ովքե՞ր են անդամակցում Մեծամորի աղանդավորական կառույցին, ի՞նչ կարգավիճակ եւ իրավունքներ ունի տարածքային եհովականը եւ այլն, եւ այլն. ահա մի քանիսն այն հարցերից, որոնք այդպես էլ անպատասխան մնացին, թեպետ, համոզված ենք, այս աղանդին անմիջական առնչություն չունեցող յուրաքանչյուրիս էլ հետաքրքրական կլինեն լսել դրանց պատասխանները, ի վերջո տեղեկանալ այս մութ ու փակ կազմակերպության գործունեությանը... Հարցերը, սակայն, մնացին անպատասխան, քանի որ ամբաստանյալը կամ հրաժարվում էր հարցադրողների հետաքրքրությունը բավարարել, կամ էլ խուսափողական, անորոշ, ոչ սպառիչ հայտարարություններ էր անում, իսկ նրա պաշտպանն առիթ-անառիթ առարկում էր մեղադրող կողմի հարցերին: Ընդ որում՝ պատճառաբանությունն անփոփոխ էր. հնչած հարցը չի առնչվում գործի նյութերին: Տեղեկություններ հաղորդելուց խուսափելու առաջին հայացքից հարմար թվացող այս միջոցը, սակայն, հենց իրենց՝ խուսափողներին էլ վնասեց, քանզի այնպիսի տպավորություն էր, որ նրանք ասելիք եւ պաշտպանվելու այլ եղանակ չունեն, քան չպատասխանելը:

Այն հարցերից, որոնց «հարկ համարեց» պատասխանել ամբաստանյալը, հետեւյալ տեղեկությունները քաղեցինք. Մարգարյանը «Եհովայի վկաներ» աղանդին անդամակցում է 1992-ից, իսկ Մեծամորում գործող կառույցի անդամ է 1994-ից. 95-ին ձեռնադրվել է երեց, սակայն ինքը միակ երեցը չէ Արմավիրի մարզում, երբեւէ եղել է Հայ առաքելական եկեղեցիներից որեւէ մեկում եւ ե՞րբ՝ «չի հիշում»: Զինծառայությունից հրաժարվելու վերաբերյալ հարցերին, որոնք համառորեն նրան էր ուղղում մեղադրողը, այդպես էլ որոշակի չպատասխանեց: Ոչ հաստատեց, ոչ էլ ժխտեց. այնինչ նրան ուղղված մեղադրանքում հիշատակություն կա նաեւ նրա քարոզչությանը ենթարկված մի երիտասարդի մասին, քանզի վերջինս հրաժարվել է իր քաղաքացիական պարտքը կատարելուց: Ինչեւէ, մեղադրող կողմը երեկ չավարտեց իր հարցադրումները, որոնք կշարունակի առաջիկա նիստի ընթացքում:

Եվս մի դիտարկում: Լրատվամիջոցների այս դատավարության սկզբնական շրջանում բարձրացրած աղմուկն, ըստ երեւույթին, ծառայել է նպատակին: Դատարանի դահլիճում, ուր առաջին 1-2 նիստերին միայն եհովականներն էին համակիրների միատարր մի զանգված, երեկ հակակշիռ էլ կար. ներկա էին Հայ առաքելական եկեղեցու ներկայացուցիչներ, ԵՊՀ աստվածաբանության ֆակուլտետի ուսանողներ, այլք: Քանի որ հավասարակշռության նժարն արդեն ապահոված է, կարող ենք առավել հանդարտորեն հետեւել դատավարության հետագա ընթացքին:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Ամբաստանյալներն աշխուժանում են

Սկիզբը էջ 1

Ինչեւէ, ներկայացնենք հատվածներ այդ հարցուպատասխանից: «Ի՞նչ երաշխիքով եմ ես համաձայնել միանալ ձեզ այդ գործողության ընթացքում», հարցրեց Գալստյանը: «Երաշխիք, որպես այդպիսին, չկար: Ինքս էլ չունեի: Սակայն չէ՞ որ իմ հավաստիացումները, թե ամեն ինչն էլ հաջողությամբ է պսակվելու, եւս երաշխիք էին», հետեւեց պատասխանը: «Մասնակցե՞լ եմ զենքի ձեռքբերմանը եւ հոկտեմբերի 27-ի համար նախատեսված զենքն առաջին անգամ ե՞րբ եմ տեսել», հնչեց հաջորդ հարցը: Պատասխան. «Զենքի մասին առաջին անգամ քեզ հետ խոսել եմ հոկտեմբերի սկզբին՝ Մարտունիում, իսկ տեսնելը՝ տեսել ես մեր տանը, հոկտեմբերի 25-ին»: «Քո քաղաքական հայացքների վերաբերյալ երբեւէ խոսե՞լ ես ինձ հետ»: Պատասխան. «90-91-ից ի վեր՝ առիթ ունեցել ենք խոսելու այդ մասին»: Հարց. «Երբ ԱԺ դահլիճում, այդ ամենից հետո, հարցրեցի այս ինչ արեցիք, ի՞նչ պատասխանեցիր...»: Պատասխան. «Չեմ հիշում...»: Հարց. «Դու հարցաքննություններից մեկի ժամանակ ասել ես, իբր ես 95 տոկոսով գիտեի, որ մեռնելու ենք գնում: Ինձ մինչ հոկտեմբերի 27-ը որեւէ մեկը զգուշացրե՞լ էր այդ մասին»: Պատասխան. «Ի սկզբանե էլ պարզ էր, որ զոհվելու հավանականությունը շատ մեծ է: Առանց ասելու էլ հասկ էր...»: Այնուհետեւ Վ. Գալստյանն ընդհատեց իր հարցերն ասելով, թե մնացյալի վերաբերյալ կխոսի ցուցմունքներ տալիս:

Ի դեպ, հետաքրքրական է, որ ըստ Հունանյանի՝ Վ. Գալստյանին տված պատասխանների, մի դեպքում ինքը երաշխավորել է, թե իրենց զինված հարձակումը հաջողությամբ է պսակվելու, մյուս դեպքում՝ «առանց ասելու էլ պարզ էր, որ շատ մեծ է մեռնելու հավանականությունը...»:

Ինչեւէ, հետեւյալ միջնորդությունն ամբաստանյալ Կարեն Հունանյանինն էր: Միջնորդություն անելու գործում արդեն «հավասարը չունեցող» այս ամբաստանյալը վերստին դժգոհեց, թե, ի տարբերություն եղբոր, իրեն հնարավորություն չի տրվել նույն կերպ մանրակրկիտ ծանոթանալ ամբաստանյալների անձնական ու քրեական գործերի նյութերին, համեմատել դրանք ինչպես եղբայրն է արել: Դատավորը, սակայն, հակաճառեց, թե նա ծանոթ է քրեական գործի նյութերին (դրանց ծանոթ են նաեւ մյուս ամբաստանյալները), բոլորովին պարտադիր չէ համեմատություններով զբաղվել: Քանի որ եղբորն ընդօրինակելու հերթական փորձը «ձախողվեց», ամբաստանյալ Կարեն Հունանյանը հնազանդորեն տեղեկացրեց, որ հաջորդ նիստի ընթացքում արդեն կսկսի ցուցմունքներ տալ:

■ ***Անցած շաբաթվա ընթացքում՝ նոյեմբերի 18-25-ը, Երեւանում գրանցվել է 161 ծնունդ,*** *ինչը 23-ով պակաս է նոյեմբերի 10-17-ը գրանցված ծնունդների թվից: Ինչպես նշվեց նոյեմբերի 26-ին Երեւանի քաղաքապետարանում կայացած խորհրդակցության ժամանակ, անցած շաբաթ մայրաքաղաքում պսակադրությունների թիվը կազմել է 69, իսկ մկրտությունների թիվը՝ 195:*

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս. 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

«ՀՀ սահմանադրություն, հոդված 111. «Սահմանադրությունն ընդունվում կամ դրանում փոփոխություններ կատարվում են հանրաքվեի միջոցով՝ հանրապետության նախագահի կամ Ազգային ժողովի նախաձեռնությամբ»:

Այս դրույթը հիմք ընդունելով, ԻՄ նախագահ Պարույր Հայրիկյանը միանշանակ հակասահմանադրական որակեց ԱԺ պատգամավորների ներկայացրած սահմանադրությունների նախագծերը: Որպես պատճառաբանություն ներկայացվեց այն ճիշտ փաստարկը, որ պատգամավորները դեռ ողջ խորհրդարան (իշխանական օրգան) չեն ներկայացնում, ուստի նրանց առաջարկները սահմանադրական հիմք չեն րող է գնալ այլընտրանքային տարբերակ ներկայացնելու ճանապարհով: Այս դեպքում նա պարտավոր է առանձին քննարկել պատգամավորների ներկայացրած տարբերակները (քանի որ ինքն այլ նախագիծ չի ներկայացրել):

Հենց այս հանգույցը լուծելու անհրաժեշտությունից պետք է բխեր սահմանադրական բարեփոխումների ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծումն ու գործունեությունը: Մինչդեռ ստեղծված հանձնաժողովն առաջին նիստում երեկ կանգնել էր դժվարագույն խնդրի առջեւ՝ ինքը պարտավո՞ր է առանձին քննարկել նախագահի ներկայացրած տարբերակը, քանի որ այն սահմանադրական ուժ ունի, թե պետք է մավորական նախագծերն այլընտրանքային դարձնել-չդարձնելու հարցին: Եթե, այնուամենայնիվ, օրենսդիրը չգնա վերը նշված ճանապարհով եւ ընդլայնված նիստով քննարկի երեք նախագծերն էլ միասին, ապա, փաստորեն, նա միանգամից պետք է լուծի երկու հարց՝ նախագահական նախագծի վրա վետո դնել-չդնելու եւ այլընտրանքային նախագիծ ներկայացնել-չներկայացնելու հարցը: Ուշադրություն դարձնենք, որ այն միանգամից հանրաքվեի չի դրվելու: Սահմանադրության նույն 111-րդ հոդվածով հստակ սահմանվում է դրա վրա նախագահի վետո դնելու խնդիրը. «Հանրապետության նախագահը սահմանադրության կամ դրանում

Գործող սահմանադրությունը կարող է փակուղի տանել սահմանադրական բարեփոխումների գործընթացը

կարող լինել: Այս տեսակետը լուրջ իմաստ կարող է ունենալ, եթե խորհրդարանը քննարկած լիներ նախագծերը, դրանց վերաբերյալ որոշում կայացրած լիներ, կամ արդեն ընդունված եւ իր նախաձեռնությամբ որեւէ նախագիծ ներկայացներ հանրաքվեի:

Այսինքն՝ խորհրդարանը կարող է միայն իր որոշմամբ սեփականացնել պատգամավորների ներկայացրած նախագծերից որեւէ մեկը, կամ դրանց որոշակի համադրվածքը, որոնք բնականաբար քննարկման խնդիրներ են: Խորհրդարանը կարող է նաեւ չօգտագործել գործող սահմանադրությամբ իրեն վերապահվող իրավունքը, այլընտրանքային նախագիծ չներկայացնել, եւ այդ ժամանակ նախագահի արդեն խորհրդարանին ներկայացրած նախագիծը, որպես միակը, ԱԺ-ն ընդունում է եւ դնում քվեարկության: Սակայն գործող սահմանադրությունը ոչինչ չի սահմանում, թե ԱԺ-ի՝ նախագահի ներկայացրած նախագիծը չընդունելուց հետո կարո՞ղ է այն նախագահի միանձնյա որոշմամբ դրվել հանրաքվեի, քանի որ տեսականորեն շատ հնարավոր է, որ խորհրդարանը չընդունի նախագահի ներկայացրած տարբերակը: Այս տեսակետից ակնհայտ է դառնում, որ խորհրդարանն ի սկզբանե մեկ սկզբունքային հարց պետք է լուծեր. համաձա՞յն է առաջին դեմքի ներկայացրած կառավարման նախագահական տարբերակին, թե՞ անհրաժեշտություն է տեսնում հանրաքվեի առաջարկել այլընտրանքային որեւէ այլ նախագիծ: Այս սկզբունքի որոշակիացման անհրաժեշտությունը գալիս է նրանից, որ եթե խորհրդարանը չի ուզում առաջադրել այլընտրանքային տարբերակ, ապա մեխանիկորեն ընդունում է նախագահի ներկայացրածը (որը, որպես նախագահական կառավարման համակարգի որոշակի բարեփոխումների տարբերակ, միակ ներկայացվածն է), եւ մեխանիկորեն շրջանառությունից հանում է պատգամավորների նախաձեռնությունները:

Տրամաբանական է, որ այս դեպքում խորհրդարանը քննարկման է դնում միայն նախագահական տարբերակը: Սակայն օրենսդիրը կա-

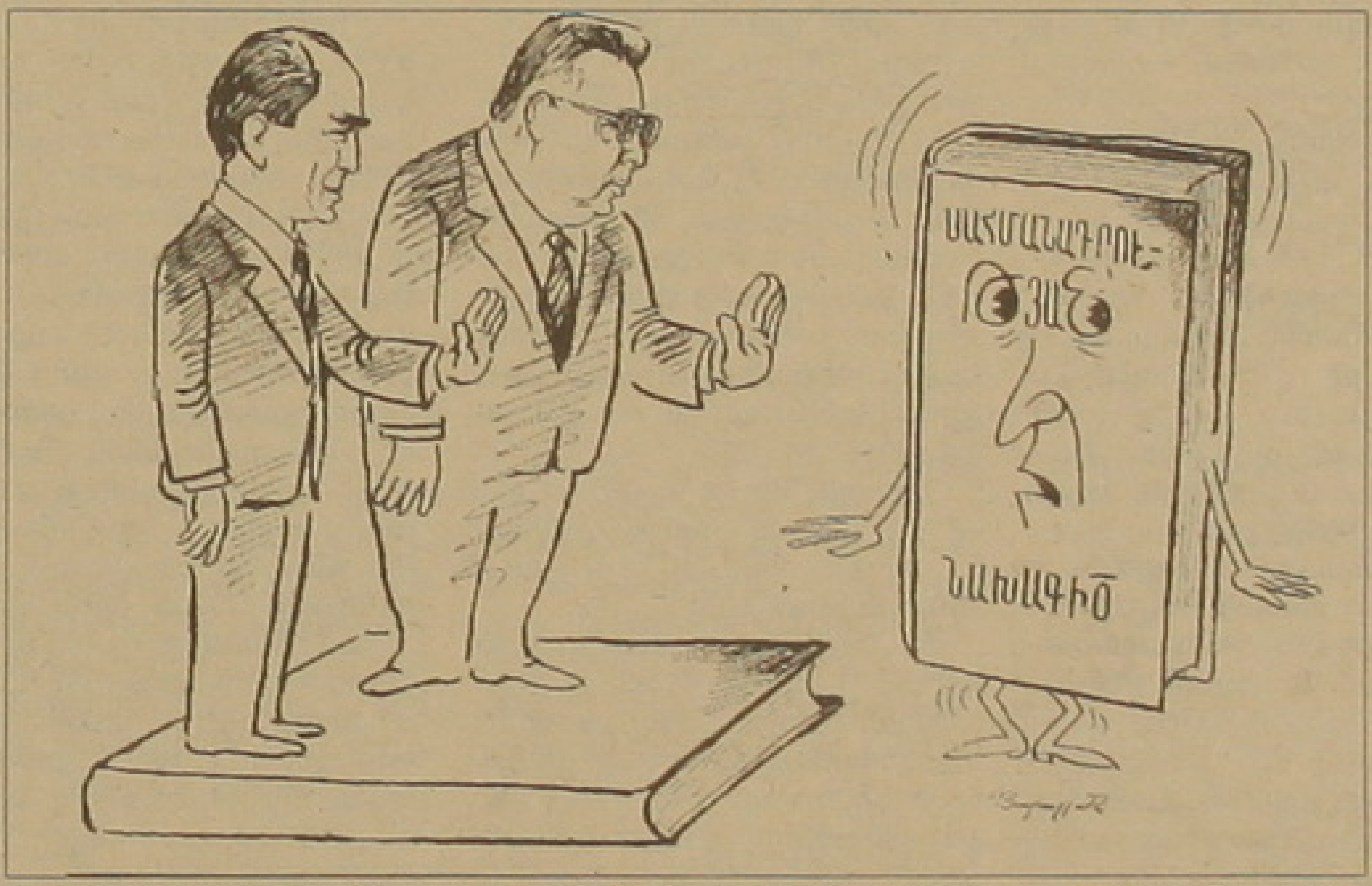

համահավասար քննարկի գլխավոր օրենքով չսահմանված պատգամավորների ներկայացրած նախագծերի հետ միասին:

Ընդ որում նշենք, որ իր լիազորությունները խորհրդարանից ստանալիս հանձնաժողովը պարտավորվեց երեք նախագծերն էլ քննարկել, իսկ քննարկման ընթացակարգը որոշելու հարցը պետք է սահմաներ ինքը: Այսինքն՝ խորհրդարանն ի սկզբանե արդեն նախագահական եւ պատգամավորական նախագծերը համահավասարեցրել էր: Այս պայմաններում հանձնաժողովին ոչինչ չի մնա անելու, քան նախագծերը քննարկելիս առաջնահերթությունը տալ նախագահական տարբերակին, իսկ մյուս երկուսը քննարկել՝ ըստ էության, լուծելու այլընտրանքային նախագիծ ներկայացնել-չներկայացնելու հարցը: Այս տեսակետից խորհրդարանական հանձնաժողովն իր վրա է վերցրել հավելյալ ծանրաբեռնվածություն. մի կողմից տեսակետ հնչեցնել նախագահական տարբերակի մասին, մյուս կողմից՝ պատասխանել պատգա- փոփոխություններ կատարելու նախագիծը ստանալուց հետո քսանօրյա ժամկետում կարող է իր առարկություններով եւ առաջարկություններով վերադարձնել ԱԺ՝ պահանջելով նոր քննարկում...»: Նախագահի վետոն կարող է հաղթահարվել միայն ԱԺ պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով, այսինքն՝ պահանջվելու է 131 պատգամավորներից առնվազն 88-ի ձայնը: Փաստորեն՝ մի դեպքում նախագահն ինքն է ներկայացրել նախագիծ, որի ճակատագիրը խորհրդարանի չհաստատումից հետո անհասկանալի է, մյուս դեպքերում՝ նախագահը կարող է վետո դնել խորհրդարանական տարբերակին եւ այն կարող է եւ պարզապես չհաղթահարվել: Եթե մի պահ պատկերացնենք, որ այս երկու դեպքն էլ կարող են համընկնել, ապա պարզ է դառնում, որ այս փուլում սահմանադրական բարեփոխումների գործընթացը կարող է մնալ փակուղի:

ԳՈՌ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ԵՐԱԽՏԻՔ

Գրիգոր Հասրաթյան՝ Երեւանի առասպելական քաղաքապետ

Բացվեց նրա հուշատախտակը

Ամեն քաղաք ունի իր մարդ-առասպելը: Օրինակ՝ Փարիզի համար բարոն Հոսմանն է, պրեֆեկտ, որի ջանքերի շնորհիվ ձեւավորվեց Ֆրանսիայի մայրաքաղաքի այսօրվա դիմագիծը: Երեւանը եւս ունի իր առասպելը՝ 1962-75 թթ. քաղաքապետ Գրիգոր Հասրաթյանը (1918-2001):

Շաբաթ օրը Գր. Հասրաթյանի ծննդյան օրն էր, եւ Մեսրոպ Մաշտոցի պողոտայի 49 շենքի ճակատին, ուր 37 տարի ապրել է անվանի քաղաքապետը, փակցվեց նրա հուշատախտակը: Այդ օրը նոր առիթ էր վերհիշելու Գր. Հասրաթյանի ապրածն ու արածը, կրկին վերծանելու նրա՝ մտավորականի կերպարը, նաեւ մասնանշելու այն, ինչ նա չհասցրեց անել, քանի որ հանրապետությունում քաղաքական փոփոխությունների հետեւանքով 1975 թ. ազատվել է պաշտոնից ու անարդար քննադատության ենթարկվել:

Հուշատախտակը, որի հեղինակն է Գր. Հասրաթյանի որդին՝ ճարտարապետ Ռուբեն Հասրաթյանը, բացեցին Երեւանի ներկայիս քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանը եւ նախկինի թոռ Գրիգոր Մինասյանը:

Անվանի գործչի մասին խոսակցությունը շարունակվեց Երեւանի կամերային թատրոնում, ուր քաղաքապետարանն ու Կենտրոն համայնքի թաղապետարանը կազմակերպել էին հուշ-երեկույթ:

Գր. Հասրաթյանի օրոք Երեւանը ոչ միայն կառուցապատվեց, այլեւ բարեկարգվեց, շենացավ ու դարձավ ավելի բարետես, ասաց Ռոբերտ Նազարյանը: Մեր մայրաքաղաքը բարձրացվեց մի մակարդակի, որով մենք իրավամբ հպարտանում ենք, նշեց նա: Գր. Հասրաթյանի ղեկավարած շրջանում կառուցվել են կոթողներ ու շենքեր, որոնք համարվում են մայրաքաղաքի այցեքարտեր: Այդ տարիներին կառուցվել է 3 մլն քմ բնակմակերես, ինչը Երեւանցի 90 հազար ընտանիքների թույլ տվեց բարելավել բնակարանային պայմանները: Հառնեցին բնակզանգվածներ ու հուշարձաններ, հյուրանոցներ ու կամուրջներ, շատրվաններ եւ ուսումնական հաստատություններ: Վերանորոգվեցին փողոցներ, ջրմուղներ, հիմնվեց Նորքի ճոպանուղին: Գր. Հասրաթյանի անմիջական աջակցությամբ ու մասնակցությամբ հիմնադրվեցին Երեւանի ժամանակակից կերպարվեստի թանգարանը (այդ նույն ժամանակ Մոսկվայում բուլդոզերներով վերացնում էին մոդեռնիստ նկարիչների ցուցահանդեսները) ու մանկական պատկերասրահը: Իմաստուն ու հանդուգն քաղաքապետը սատարում էր ամեն նորը, ժամանակակիցը, ինչը շատ դեպքերում պարզապես հակասում էր պաշտոնական գաղափարախոսությանը:

Գր. Հասրաթյանի՝ մարդու, քաղաքացու, ճարտարապետի, քաղաքապետի վաստակի մասին խոսեցին Հայաստանի ճարտարապետների միության վարչության նախագահ Ալբերտ Զուրաբյանը, ճարտարապետներ Լեւոն Իգիթյանն ու Վարազդատ Արեւշատյանը, Երեւանի քաղաքային խորհրդի գործկոմի 1975-88 թթ. նախագահ Մուրադ Մուրադյանը:

Հուշ-երեկույթին մասնակցեցին նախկին մյուս քաղաքապետները՝ Արտաշես Գեղամյանն ու Սուրեն Աբրահամյանը: Վերջինիս նախաձեռնությամբ է, որ 1998 թ. Գր. Հասրաթյանին շնորհվեց Երեւանի պատվավոր քաղաքացու կոչում:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ

«Եվրամիության հետ սերտացման շատ խոշոր գումարներ կան». Հովհ. Հովհաննիսյան

Սկիզբը էջ 1

Ըստ Հովհաննիսյանի, իրենց հավաստիացրել են, որ այն Թուրքիայի պարտավորությունների շրջանակներից հանված չէ եւ նման որոշում կայացված չէ: Ամեն դեպքում պատվիրակության անդամներին վստահեցրել են, որ եթե այդ դրույթի ամրագրումը հայկական կողմին այդքան անհրաժեշտ է, իրենք պատրաստ են վերանայել զեկույցը: Սակայն հանձնաժողովի նիստի արդյունքում հրապարակված հայտարարության մեջ որեւէ բառ անգամ այդ մասին չի նշվել:

Թուրքիայի մասով ԵՄ-ն սահմանափակվել է միայն հետեւյալ կոչը ամրագրելով. «... Կոչ է անում Անկարային վերաբացել Հայաստանի հետ իր սահմանները, որը կհամապատասխանի նրա՝ որպես ԵՄ անդամակցության թեկնածուի ստանձնած պարտավորությանը եւ Թուրքիայի կողմից անկեղծ նշան կլինի կապված եվրոպական համագործակցության հետ»: Մյուս կողմից դեռեւս հոկտեմբերին Եվրախորհրդարանն իր դիրքորոշումը բացատրում էր հայ-թուրքական հաշտեցման հանձնաժողովի գործունեությամբ, որը իբր նպատակաուղղված է հայ-թուրքական հարաբերությունների սերտացմանը: Բրյուսելում, սակայն, լսելով հայկական պատվիրակության տեսակետները հանձնաժողովի շուրջ, ոչ մի էական փոփոխություն իրենց դիրքորոշումներում չեն արել:

Ինչեւէ, հանձնաժողովը բացի սրանից, քննարկել է եւս 3 խումբ հարցեր, որոնք առնչվում են Մեծամորի ատոմակայանի փակման, Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի եւ Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի փոփոխության հարցերին:

Կարեւորելով ԼՂ կարգավորման հիմնահարցը խաղաղ ճանապարհով լուծելու Հայաստանի պատրաստակամությունը եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունեությունը, ԵՄ-ն «խրախուսում է բոլոր ջանքերը՝ հիմնված Փարիզում եւ Քի Վեսթում ձեռք բերված սկզբունքների վրա, որոնց նպատակն է լուծել ԼՂ հակամարտության խնդիրը, հասկապես կարգավորմանն ուղղված ընթացիկ բանակցությունները, որոնց աջակցում է ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը», նշված է համատեղ հայտարարության մեջ:

Հայկական պատվիրակության անդամները նշում են, որ ԵՄ-ն զգալիորեն փոխել է իր վերաբերմունքը Հայաստանի նկատմամբ եւ հարավկովկասյան տարածաշրջանում Ադրբեջանի եւ Վրաստանի համեմատությամբ մեր երկրին համագործակցության առումով ավելի մեծ դեր է հատկացնում: Ավելին, Բրյուսելում պատվիրակներին հավաստիացրել են, որ զարգացման միտումները պահպանելու դեպքում 2004-ին, երբ կավարտվի ԵՄ-ին ԵՄ երկրների անդամակցության գործընթացը, Հայաստանը հնարավորություն կունենա ձեռք բերել «ասոցիացված անդամի» կարգավիճակ: Այս տեսակետից կարեւորվում է հայկական իշխանությունների ծրագրային հստակ գործունեությունը, որը Հայաստանին հսկայական ֆինանսական օժանդակություն է խոստանում: Մասնավորապես ԵՄ պատրաստ է 100 մլն եվրո տրամադրել ատոմակայանի փակմանը, 10 մլն եվրո՝ դրա անվտանգության ապահովմանը:

Անդրադառնալով հարեւան երկրների հետ հարաբերություններին, հանձնաժողովը լուրջ հարգադրում է արել Թուրքիային եւ Ադրբեջանին՝ բացելու սահմանները, որից Հայաստանը որոշ հաշվարկներով 500 մլն դոլար հավելյալ եկամուտ կունենա: Ավելին, ԵՄ-ն պատրաստակամություն է հայտնել ազդելու Ադրբեջանի վրա՝ զերծ մնալու ռազմատենչ հայտարարություններից, սակայն կոնկրետ ինչ լծակներ են օգտագործվելու, պատվիրակության անդամները չպարզաբանեցին:

Ընդհանուր հայտարարության մեջ առանձնակի ուշադրություն է դարձվել Հայաստան-Եվրամիություն հարաբերությունների զարգացմանը. «... ընդգծում է տարածաշրջանային համագործակցության ծրագրերի կարեւորությունը, ինչպիսիք են TRACECA, INOGATE եւ REC, որոնք նպաստում են տնտեսության աճին եւ բարեկեցությանը, ընդգծում է այդ ծրագրերում Հայաստանի լիարժեք մասնակցությունը»:

Մաքսանենգության կանխված փորձեր

Ինչպես տեղեկացանք մաքսային կոմիտեի լրատվական ծառայությունից, կանխվել է մաքսային հսկողությունից թաքցված ապրանքների, ադամանդյա քարերի եւ արտարժույթի մուտքը Հայաստան:

«Զվարթնոց» օդանավակայանում Բեյրութ-Երեւան չվերթի ուղեւոր Սելքոն Խայանը փորձել է ներկրել 39 կարատ ադամանդյա քարեր՝ 6 մլն 519 հազ. դրամ արժողությամբ, իսկ Երեւան-Ստամբուլ չվերթի ուղեւոր Արթուր Սիմոնյանը չի հայտարարագրել իր ունեցած 13500 դոլարից 3500-ը:

Մաքսանենգության մյուս դեպքերը գրանցվել են Բագրատաշենի մաքսատանը: Մասնավորապես կանխվել է Սադախլոյի շուկայից գնված 1 մլն 326 հազար դրամի իտալական արտադրության զուգագուլպաների, 2 մլն 462 հազար դրամի 87 տարբեր տեսակի անվադողերի եւ 1 մլն 787 հազար դրամի 50 կաշվե բաճկոնների ներմուծումը Հայաստան: Այս առթիվ մաքսային կոմիտեի հաղորդագրության մեջ նշվում է, որ ներկայացվող դեպքերը մինչեւ վերջերս Բագրատաշենի շուկայում տիրող անվերահսկելիության հետեւանք են, ինչն էլ խոսում է շուկայի կանոնակարգմանն ուղղված ներկայումս իրականացվող միջոցառումների անհրաժեշտության մասին:

Սակայն անհասկանալի է, թե կոնկրետ ե՞րբ են կանխվել մաքսանենգության փորձերը եւ դրանք «շուկայի անվերահսկելիությա՞ն», թե՞ «իրականացվող միջոցառումների» արդյունք են:

Ա. Մ.

ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հրաժարվել պատրանքներից

Ադրբեջանի հակահայ քարոզչության ենթաշերտերը

Վերջին ամիսներին Հայաստանի դեմ Ադրբեջանում մղվող քարոզչական պատերազմը ոչ միայն աննախադեպ չափեր է ընդունել, այլեւ ձեռք է բերել առավել լկտի, բացահայտ ռասիստական գունավորում: Ոչ թե պատահական զազրախոսություններ, այլ այս երկրում լայնորեն հայտնի եւ ոչ հեռու անցյալում բարձր պետական պաշտոններ ստանձնած անձինք, որոնց խոսքին Ադրբեջանում ականջալուր լինողներ քիչ չկան, այլեւ նույնիսկ չեն ամաչում իրենց սեփական էության մերկապարանոց ցուցադրումից, հայտարարելով, թե արցախյան հակամարտության լուծումը տեսնում են «Ղարաբաղից հայ բնակչության լիովին արտաքսման մեջ»: Սա Արեւմտյան Հայաստանում հայերի ցեղասպանությունն իրականացրած իրենց «ավագ եղբայր» թուրքերի քաղաքական արյունոտ «փորձը» փոխառնելու եւ Արցախի հայությանը նոր ցեղասպանության ենթարկելու մարդակերական ծրագիր է: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ, ըստ միջազգային իրավունքի, ցեղասպանություն է համարվում ոչ միայն որեւէ էթնիկ խմբի ֆիզիկական ոչնչացումը, այլեւ տեղահանությունն ու աքսորը, երկրորդ՝ ով-ով, հայերս հիանալի գիտենք, թե ինչ են նշանակում «տեղահանություն» կամ «արտաքսում» բառերը թուրքերի բառապաշարում՝ դա ոչնչացումն է:

Իհարկե, այս «ծրագիրը» պետության ղեկավարի շուրթերից չի հնչում: Հնչում է նույն այդ ղեկավարի արտաքին հարցերի գծով նախկին խորհրդականի Վաֆա Գուլուզադեի շուրթերից: Բայց մի՞թե դա չի հուշում, որ նման բան, ակներեւորեն, քննարկվել է ամենաբարձր պետական մակարդակով, դեռեւս այն ժամանակ, երբ այդ վայ-խորհրդականը Հեյդար Ալիեւի մերձավորագույն շրջապատում էր: Եթե դա այդպես չէ, ապա ինչո՞ւ Ադրբեջանի նախագահը հարկ չի համարում գոնե առերեւույթ սաստել տվյալ ստահակին: Մի՞թե բազմափորձ Ալիեւը չի հասկանում, որ նման հայտարարությունները.

ա) նացիոնալիստական, ռասիստական կրքեր են բորբոքում բուն Ադրբեջանում,

բ) վարկաբեկում են Ադրբեջանը համաշխարհային հանրության եւ առաջին հերթին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ու նրա եռանախագահների աչքում, ումից իրենք ակնկալում են արցախյան հարցի խաղաղ կարգավորման իրենց համար ցանկալի լուծում,

գ) խորացնում են Արցախի ու Հայաստանի առանց այն էլ մեծ անվստահությունը հակամարտությունն իսկապես խաղաղ ճանապարհով լուծելու Ադրբեջանի մտադրությունների նկատմամբ, հարկադրելով առավել կարծր դիրք գրավել նրանց երազած «գրավյալ տարածքները» վերադարձնելու դիմաց Արցախի ու Հայաստանի անվտանգության երաշխիքների պահանջի խնդրում,

դ) ամրապնդում են Հայաստանի դիրքերը բանակցային գործընթացում, առիթ տալով մատնացույց անելու Ադրբեջանի ԻՐԱԿԱՆ մտադրությունների ծայրահեղ վտանգավորությունն ապագայի համար, եթե այսօր, քանի դեռ Հայաստանն այդ հնարավորությունն ունի, միջոցներ չձեռնարկի տվյալ վտանգը չեզոքացնելու նպատակով:

Չնայած այս ամենին, կրկնում եմ, Ալիեւը ստահակին չի սաստում գոնե առերեւույթ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ

1) ինքն էլ է այդպես մտածում,

2) իր այդ լռելյայն խրախուսանքով սեփական ժողովրդին ձգտում է ցույց տալ, թե նույնքան «վճռական» է տրամադրված նաեւ ինքը, իսկ այդ «վճռականության» ցուցադրումը Ալիեւին չափազանց անհրաժեշտ է լինելու առաջիկա նախագահական ընտրություններում,

3) հասկանում է, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահները լուրջ չեն ընդունի այդ կարգի վայրահաչությունը,

4) նույն այդ վայրահաչությունն Ալիեւին պետք է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահների հետ խոսելիս, որպեսզի վկայակոչի սեփական ժողովրդի «համբերությունն սպառված լինելու» մասին առասպելը՝ եռանախագահներին շանտաժի ենթարկելու նպատակով, ինչն, իմիջիայլոց, նա արդեն մի քանի անգամ արել է,

5) ուզում է այս կերպ «վախեցնել» Արցախի ու Հայաստանի աչքը հարկադրելով երազյալ զիջումների:

Այս կետերից յուրաքանչյուրի քաղաքական սնանկությունն այնքան ակնհայտ է, որ նույնիսկ հերքման կարիք չկա: Այնուամենայնիվ, չի կարող չզգաստացնել մի հանգամանք. այդ դեպքում ի՞նչն է Ալիեւի եւ նրա երեկվա խորհրդականի հույսը:

Որքան էլ տարօրինակ է, այս հարցի պատասխանն էլ կա, եւ պատկանում է Ադրբեջանի արդեն ոչ թե նախկին, այլ ներկայիս բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկին՝ արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւին: Այս պարոնը սեպտեմբերի 11-ից հետո աշխարհում ստեղծված նոր քաղաքական կացության մասին դատողություններ անելիս «խորիմաստ» կերպով նկատում էր, թե «ռուս-ամերիկյան մերձեցումների այժմյան համապատկերում Հայաստանն աստիճանաբար կկորցնի իր նշանակությունը Ռուսաստանի համար՝ իբրեւ Թուրքիայի դեմ հնարավոր պատվարի»: Այս բարբաջանքը, դատելով մեր որոշ տնաբույծ վերլուծաբանների հրապարակումներից, բավական տպավորություն է թողել նաեւ մեզանում: Եվ զարմանալի է, որ ոչ մեկի մտքով չի անցել փաստելու, թե նույն տրամաբանությամբ Թուրքիան էլ իր նշանակությունն է աստիճանաբար կորցնելու Միացյալ Նահանգների համար, իբրեւ ռուսական արդեն վերացած կամ վերացող սպառնալիքի դեմ հնարավոր պատվարի: Մի՞թե դրա վկայությունը չէր ՌԴ Պետդումայի արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Դմիտրի Ռոգոզինի Թուրքիային ուղղված վերջին հայտարարությունը, թե «Հայաստանի անվտանգությունը հավասար պետք է լինի Ադրբեջանի անվտանգությանը»: Սա շատ-լուրջ զգուշացում էր Թուրքիային, հընթացս նաեւ Ադրբեջանին, որ մտքներով «արքայություն» չանցկացնեն եւ Հայաստանի դեմ հիմար քայլեր չնախաձեռնեն: ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրին այդպիսի սպառնագին զգուշացում իրեն չէր կարող թույլ տալ նույնիսկ երբեմնի ԽՍՀՄ-ը, առանց վախենալու միջազգային իրադրության հերթական շիկացման առիթ տալուց, ինչպես նախկիններում երբեմն-երբեմն եղել է: Իսկ այս անգամ այդպիսի շիկացման նշույլն իսկ չկա: Ի՞նչ է դա նշանակում: Ռուս-ամերիկյան մերձեցումը մի փաստ է, որն անհեթեթ է շահարկել սեփական հավակնություններին հագուրդ տալու անբարո դիտավորությամբ: Եվ որքան շուտ հասկանան դա Բաքվում, այնքան ավելի շուտ կհրաժարվեն պատրանքներից:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայաստանյան լրատվամիջոցներն ինտերնետում խիստ տարբեր են մյուս on-line ԶԼՄ-ներից

Ցավոք՝ բացասական իմաստով

1999 թ.-ին Կոսովոյի ռմբակոծությունների առաջին օրը, սերբերին հաջողվեց խափանել ՆԱՏՕ-ի սերվերի աշխատանքը: Նրանք այդ սերվեր էին ուղարկել հազարավոր էլեկտրոնային նամակներ, եւ չդիմանալով ինֆորմացիոն ծանրաբեռնվածությանը, սերվերը շարքից դուրս էր եկել: Ավելի վաղ՝ 1998 թ.-ին, Թել Ավիվից մի ուսանող կարողացել էր գտնել Պենտագոնի ինտերնետային ցանցի ծածկագիրն ու մեծ ավերածություններ գործել այնտեղ: Հետաքրքրական է, որ հենց Պենտագոնն էր ժամանակին ֆինանսավորում պաշտպանության մեջ առաջին համակարգչային ցանցի ստեղծման աշխատանքները:

Վերոհիշյալ օրինակներից կարելի է տասնյակներով բերել, եւ դրանց թիվը յուրաքանչյուր օր ավելի է մեծանում: Այսպիսով, շուրջ 30 տարի առաջ ստեղծված ցանցը, որ սկզբնավորողները տեսնում էին որպես մեկ մեծ համաշխարհային զանգվածային լրատվության միջոց, այսօր վերածվելով վերտուալ ինքնուրույն աշխարհի, ամենուր իր ներկայության պատճառով ի զորու է անգամ կաթվածահարել իրական աշխարհը: Յոթ միլիոն էլեկտրոնային էջեր, հաշվառման չենթակա միլիոնավոր այցելուներ, մշակութային, քաղաքակրթական նոր միջավայր, որտեղ, ի թիվս այլ ոլորտների, ներկա է նաեւ մեդիան: Այդ ներկայությունն աշխարհում այնպիսին է, որ զանգվածային լրատվության հին միջոցների ճգնաժամի, դրանց հետագա գոյության կասկածների մասին տեսակետներ են արդեն հնչում:

Ինչպիսի՞ն է ինտերնետային կամ on-line ԶԼՄ-ների ներկայությունը Հայաստանում առհասարակ համաշխարհային ցանցի ներկայության համատեքստում:

On-line լրատվամիջոցների հայաստանյան պատկերը հետեւյալն է՝ մեկ ռադիոալիք, յոթ տարբերական, չորս լրատվական գործակալություն, երկու ինտերնետային պորտալ ու մի քանի այլ տեղեկատվական աղբյուրներ: Ընդ որում, սրանցից միայն պորտալները՝ «Պան Արմենիանը», «WebNet»-ը եւ մեկ տարբերական՝ «Արմաս» ամսագիրն են զուտ ինտերնետային:

Մնացյալները լրատվական գործակալությունների տպագիր տեղեկատվական բլոկների եւ թերթերի web տարբերակներն են՝ ստեղծված 1995 թ.-ից հետո:

Թերթերից «Գոլոս Արմենիին» ունի on-line տարբերակ միայն ռուսերենով, յուրաքանչյուր օր՝ շուրջ 250 այցելու, ընթերցվում է 750 նյութ: «Հայկական ժամանակի» էջը հայալեզու է, օրական հաշվում է մոտ 150 այցելու, որոնք կարդում են 700 նյութ: «Առավոտն» ինտերնետում ներկա է հայերենով եւ ռուսերենով, ամեն օր՝ 370 այցելու, ընթերցվում է 600 նյութ:

Ինտերնետային տարբերակ ունեն նաեւ «Չորրորդ իշխանություն» թերթը՝ հայերենով, «Երեկը»՝ հայերենով, ռուսերենով, անգլերենով:

«Ազգն» ինտերնետում տեղակայված է հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, թուրքերեն, եւ բոլոր չափանիշներով առաջին տեղում է: Ըստ ընթերցվածության, առաջին տեղում է ռուսերենը, այնուհետեւ հայերենն, անգլերենը, հետո թուրքերենը: Էջն օրական ունի 950 այցելու, ընթերցվում է 6.000 նյութ: Սա անշուշտ նյութերի իրական քանակը չէ, այսինքն՝ ընթերցված 6.000 նյութը նշանակում է, որ էջում զետեղված նյութերն օրվա ընթացքում կարդացել են 6.000 անգամ: Ըստ RAMBLER.RU ռուսական սերվերի ռեյտինգային ծրագրի, 2001 թ.-ի հունվարի 27-ից ի վեր՝ սկզբնավորումից հետո, «Ազգի» էլեկտրոնային էջը հաշվում է շուրջ 136.000 այցելու եւ ընթերցված է 960.000 նյութ:

Գալով ռադիոկայանին՝ «Ռադիո հայը» միակն է հայաստանյան էլեկտրոնային լրատվամիջոցներից, որ կա նաեւ on-line ձեւով: Եվ մեդիայի ռադիոտարբերակի առանձնահատկության շնորհիվ, փաստորեն, կարող է իրական ժամանակի մեջ ապահովել կենդանի շփում համաշխարհային ցանցում: Ռադիոկայանի տնօրենի հավաստմամբ, չհավակնելով բարձր գաղափարների, իրենք, այնուամենայնիվ, փորձում են համահայկական կենդանի միջավայր ապահովել բառիս բուն իմաստով:

Սա զուտ վիճակագրությունն է: Ինչպիսի՞ն են գնահատականները: «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հիմնադրամ» հասարակական կազմակերպության նախագահ Հրաչ Բայադյանը նշում է. «Հայաստանում նոր մեդիայի զարգացման հնարավորությունները գնահատելու համար հարկ է գնահատել պայմանականորեն ասած «հայկական ինտերնետի» կամ «հայկական ոստի» (web-ի) վիճակը: Հայաստանյան ոստը, որտեղ մենք գտնում ենք հայերեն եւ այլալեզու էջեր, հարկ է գնահատել միանգամայն այլ չափանիշներով: Նախ՝ այսօր հազիվ թե որեւէ շոշափելի հասարակական դերակատարություն կամ մշակութային իմաստ վերագրվի հայկական ոստին»: Ըստ Հ. Բայադյանի, մեր ցանցը քաղաքականացված չէ, որպես տեղեկատվական միջավայր չունի որեւէ նշանակություն երկրի ներքաղաքական կյանքում, հաշվի չի առնվում քաղաքական ուժերի կողմից: «Միեւնույն ժամանակ դժվար է հայկական ոստին վերագրել որեւէ իմաստ արտաքին քաղաքականության իրականացման մեջ՝ հակառակ «տեղեկատվական պատերազմի» եւ «պետության իմիջի» մասին տեւական խոսակցություններին»: Հայաստանյան ինտերնետը նաեւ առեւտրականացված չէ: Եթե ավանդական լրատվամիջոցներում գովազդը որոշակի դեր ունի, ապա ինտերնետում՝ ոչ:

Գալով բովանդակության եւ տեխնոլոգիական մի շարք խնդիրների՝ այստեղ, ըստ պրն Բայադյանի, գործ ունենք հայերենի խիստ սահմանափակ ծավալի, ինտերնետում ներկա մեր քննարկող խմբերի սակավության, որոնող սարքերի բացակայության հետ, «որոնք սպասում են տեղեկատվության եւ հաղորդակցության այս միջավայրին մեզանում վերաբերվել առավելապես որպես խոսման»:

Այնպես որ, Հրաչ Բայադյանի համոզմամբ, մեր թերթերն ինտերնետում on-line իմաստ չունեն եւ պարզապես պատճեններն են իրենց թղթային տարբերակների, քանզի web իրականության տարրական հնարավորությունն անգամ՝ արխիվային որոնումը բացակայում է՝ խախտելով հիպերտեքստի կառուցվածքային չափանիշները:

Այսպիսով, պրն Բայադյանի հավաստմամբ, Հայաստանում ներկա պահը կարելի է անվանել տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների յուրացման շարունակվող ընթացք, որը դեռեւս շոշափելի արդյունք չի տվել:

«Ինչո՞ւ է այդ ընթացքը դանդաղում» հարցին **«Ազգի»** ինտերնետային էջի պատասխանատու Վալերի Սաքարյանը նախ ընդդիմացավ, թե արդեն եղած վիճակն էլ մեծ ձեռքբերում է, եթե հաշվի առնենք, որ մեր երկրում չի գիտակցվում դրա կշիռը, եւ որ շուտով **«Ազգը»** կունենա որոնման հնարավորություն: Այնուհետեւ ասաց, թե web-ի զարգացումն առհասարակ քաղաքական կամքի խնդիր է:

Նոր տեխնոլոգիաների, on-line լրատվամիջոցների զարգացումն, անշուշտ, նաեւ քաղաքական խնդիր է, քանի որ պետական մոտեցում, «Արմենտելի» մենաշնորհից բխող խնդիրների կարգավորում, համաշխարհային փորձի ուսումնասիրություն է պահանջում: Կարելի է շարունակել տարրական, ինքնին հասկանալի այս պահանջների թվարկումը, եթե, իհարկե, կամենում ենք ինտերնետային մեր լրատվամիջոցները դուրս բերել իրենց սովորական, թերեւս Հայաստանից դուրս տեղեկատվության եւս մեկ աղբյուրի թերարժեք վիճակից եւ առհասարակ ունենալ որեւէ հեռանկար այս ոլորտում:

Քանզի իրերի այսօրվա դրությունը հենվելով վաղը կամ երբեւէ web եւ ի մասնավորի on-line լրատվամիջոցներ իրենց իսկական իմաստով փորձագետները Հայաստանում չեն տեսնում, չնայած ամենաբարձր մակարդակով նորագույն տեխնոլոգիաները հայտարարվում են Հայաստանի գիտական ու տնտեսական զարգացման առաջնահերթություն: Որպես օրինակ բերում աշխարհի շատ երկրներ, ինչպիսիք են Հնդկաստանը, Թայվանը, նորագույն տեխնոլոգիաները կարողացել են դարձնել առաջնահերթություն ոչ միայն իրենց երկրներում, այլեւ կարեւոր տեղ ունեն արեւմտյան շուկայում: Մենք առայժմ միայն խոսում ենք:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ԱՄՆ

«Հոլոքոստից այն կողմ»

Այս վերնագրով լրագրող Պոլ Լոգանը ԱՄՆ-ի Նյու Մեքսիկո նահանգի Ալբուքերքե քաղաքի նույնանուն ամսաթերթում գրում է, որ նոյեմբերի 1-ին քաղաքում բացված «Հոլոքոստի եւ անհանդուրժողականության թանգարանում» ցուցանմուշներ կան նաեւ այլ ժողովուրդների կրած տառապանքների վերաբերյալ: «Ես ուզում էի, որ այնտեղ ընդգրկվեն նաեւ ուրիշ ազգերի դեմ գործադրված ցեղասպանությունները», լրագրողի հետ զրուցելիս ասել է Հոլոքոստից մազապուրծ 74-ամյա Վերներ Գելերտը, որը նորաբաց թանգարանի տնօրենն է, ավելացնելով, որ թանգարանի ստեղծման միտքը ծնվել է մոտ երկուսուկես տարի առաջ: Բացի 6 մլն հրեաների հիշատակը հավերժացնելուց, թանգարանը հարգանքի տուրք է մատուցել նաեւ Առաջին աշխարհամարտի օրերին թուրքերի իրագործած հայերի ցեղասպանության, Նյու Մեքսիկոյի «Բատան» մահվան երթի եւ նացիստների սպանած 5 մլն այլազգի անմեղ զոհերին:

Թանգարանը գտնվում է «Ֆրիդ» ընկերության շենքում, «Քիմո» թատրոնի հարեւանությամբ: Մուտքի մոտ Օսվենցիմի մահվան ճամբարի հսկայական նկարն է: Ցուցանմուշներ են ձեռք բերվել տարբեր վայրերից եւ հաստատություններից: Ըստ լրատվության, ծրագրվում է թանգարանին կից ստեղծել նաեւ ուսումնասիրությունների կենտրոն՝ ավելի քան 500 գրքերով եւ փաստաթղթերով: Մուտքը թանգարան անվճար է, բայց այցելուներից ընդունվում են նվիրատվություններ:

Առաջիկայում թանգարանի տնօրինությունը ծրագրում է ցուցադրել հրեաներին փրկելու Դանիայի եւ Բուլղարիայի ժողովուրդների սխրանքը ներկայացնող նկարներ: Հ. Ծ.

ԹԲԻԼԻՍԻ

Շեւարդնաձե. «Ռուս-վրացական համագործակցությունն իմաստը չի կորցրել»

Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն ամենշաբաթյա իր ռադիոհարցազրույցում կտրականապես չի համաձայնել երկրի մի շարք քաղաքական գործիչների այն տեսակետին, թե Վրաստանը պետք է անհապաղ դուրս գա ԱՊՀ-ից:

Շեւարդնաձեն մտադիր է մասնակցել նոյեմբերի 30-ին Մոսկվայում կայանալիք ԱՊՀ հոբելյանական գագաթաժողովին «հաշվի առնելով Վրաստանի շահերը»:

Վրաստանի նախագահը նպատակադրվել է ՌԴ նախագահ Վ. Պուտինի հետ քննարկել «աբխազական հակամարտության կարգավորման նոր մոտեցումները», հույս հայտնելով, որ «հակամարտության քաղաքական կարգավորման առումով մոտ ապագայում սպասվում են լուրջ առաջխաղացումներ»:

Իր հերթին Վրաստանի պաշտպանության փոխնախարար Գելա Բեժուաշվիլին «Փրայմ նյուզ» գործակալությանը տված հարցազրույցում կարծիք է հայտնել, որ «Բաթումից եւ Ախալքալաքից ռուսական ռազմակայանները դուրս բերելու հարցով անհրաժեշտ է Թբիլիսիի եւ Մոսկվայի միջեւ բանակցությունների վերսկսումը»:

Վրաստանը պահանջում է երեք տարվա ընթացքում ամբողջությամբ դուրս բերել ռազմակայանները Բաթումից եւ Ախալքալաքից, տարածաշրջաններ, որոնք, ըստ էության, գտնվում են պաշտոնական Թբիլիսիի վերահսկողությունից դուրս: Ռուսաստանը, ելնելով իր ֆինանսական հնարավորություններից, պահանջում է 14 տարի: «Ժամկետների հարցում Վրաստանի դիրքորոշումը չի փոխվել, սակայն որոշակի ճշգրտումներ չեն բացառվում», ասել է Բեժուաշվիլին:

Իրակլի Մենաղարիշվիլին իր հերթին հայտարարել է, որ պաշտոնական Մոսկվայի հավաստիացումները, թե իբր ավարտվել է ռուսական զորքերի դուրսբերումը Գուդաուտից, անհիմն են: «Մասնավորապես վրացական կողմի համար դեռեւս անհայտ է՝ ի՞նչ ռազմական տեխնիկա եւ որքա՞ն ռուս զինվորներ են իրականում դուրս բերվել Գուդաուտից», ասել է Վրաստանի արտգործնախարարը:

Հարավային Օսիայում իրադրությունը կայունանում է

Ինքնահռչակ Հարավային Օսիայի Հանրապետության նախագահական ընտրությունների երկրորդ փուլն ամենայն հավանականությամբ կանցկացվի դեկտեմբերի 9-ին: Ցխինվալում հանրապետության վարչապետ Դմ. Սանակոեւը լրագրողներին ասել է, թե ընտրությունները նախատեսված դեկտեմբերի 2-ից 9-ը տեղափոխելը պայմանավորված է կազմակերպչական խնդիրներով:

Ինչպես հայտնի է, Հարավային Օսիայի նախագահական ընտրությունների առաջին փուլում պարտված թեկնածու, գործող նախագահ Լյուդվիգ Չիբիրովի զինված կողմնակիցները ներխուժել էին խորհրդարան եւ պահանջել անվավեր ճանաչել ընտրությունները: Վարչապետ Սանակոեւը լրագրողներին ասել է, թե «հանրապետությունում իրավիճակը կայունանում է»:

Հարավային Օսիայի նախագահի պաշտոնի համար ընտրությունների երկրորդ փուլում կպայքարեն խորհրդարանի նախագահ Ստ. Կոչիեւը եւ Ցխինվալի կոմերիտմիության քաղաքային խորհրդի նախկին առաջին քարտուղար Էդ. Կոկոեւը: Վերջինս Ռուսաստանի քաղաքացի է:

Կաստրոն վերականգնում է տնտեսական կապերն ԱՄՆ-ի հետ

Պերուի մայրաքաղաքում կիրակի օրն ավարտված իբերո-ամերիկյան գագաթաժողովին ներկա չէր Կուբայի նախագահ Ֆիդել Կաստրոն: 21 պետություն ընդգրկող այդ համաժողովի մշտական մասնակիցներն են լատինաամերիկյան երկրները, Իսպանիան եւ Պորտուգալիան: Սա միակ խոշոր հավաքն է, որտեղ ներկայացված է Կուբան:

Վերջին 9 տարիներին Ֆիդել Կաստրոն մշտապես մասնակցում էր իբերո-ամերիկյան գագաթաժողովներին:

Բայց այս անգամ համաժողովի բացումից անմիջապես առաջ հայտնի դարձավ, որ նա չի ժամանելու: Պերուի նախագահ Ալեխանդրո Տոլեդոյին ուղարկված նամակում Կաստրոն իր բացակայությունը պատճառաբանում էր նրանով, որ ինքը պետք է Կուբայում մնա վերջերս փոթորկից տուժած կղզու տնտեսության վերականգնումը ղեկավարելու համար:

Սակայն դիվանագետներից շատերը համոզված են, որ Կաստրոյի բացակայությունն ունի քաղաքական շարժառիթներ: Լիմայի գագաթաժողովում Կուբայի ղեկավարը կարող էր մենակ մնալ, քանի որ Արգենտինայի արտաքին պարտքի կրճատման եւ միջազգային հակաահաբեկչական պայքարի հարցերում նրա տեսակետները տրամագծորեն հակադրվում են հանդիպման մասնակիցների մեծամասնության հայացքներին:

Կաստրոն կտրականապես դեմ է Լատինական Ամերիկայում ազատ առեւտրի գոտիների ստեղծմանը: Իսկ Պանամայում կայացած նախորդ հանդիպման ժամանակ նա հրաժարվել էր ստորագրել միջազգային ահաբեկչությունը դատապարտող բանաձեւը, պնդելով, որ գլխավոր ահաբեկիչն ամերիկյան իմպերիալիզմն է, որը 4 տասնամյակ չհայտարարված պատերազմ է մղում իր երկրի դեմ:

Լատինաամերիկացի դիվանագետները նշում են, որ Ֆիդել Կաստրոյի բացակայությունն ունի նաեւ 3-րդ պատճառը: Կուբան փորձում է բարելավել առեւտրատնտեսական հարաբերություններն ԱՄՆ-ի հետ: Օրերս Կուբան առաջին առեւտրական պայմանագիրն ստորագրեց ամերիկյան բրինձ արտահանող «Ռայսլենդ ֆուդս» խոշոր ընկերության հետ: «Միշել» փոթորկի գործած ավերածություններից հետո ամերիկացիները օգնություն էին առաջարկել Կուբային, բայց վերջինս հրաժարվել էր, արտահայտվելով առեւտրի օգտին: Չնայած տոնին Գոհաբանության օրվան, ամերիկյան հիշյալ ֆիրմայի տնօրենը Կուբա մեկնեց 30 մլն դոլարանոց պայմանագիր ստորագրելու համար: «Իզվեստիան» գրում է, որ այդ առաջին պայմանագրի ստորագրումից հետո ամերիկյան մի շարք ֆիրմաներ հերթ են կանգնել Կուբային լոբազգիներ, սոյայի եւ եգիպտացորենի ձեթ վաճառելու նպատակով:

Սեպտեմբերի 11-ի դեպքերից հետո աշխարհն ապրում է ուրիշ հոգսերով: ԱՄՆ-Կուբա հակամարտությունը հայտնվել է հետին պլանում: Ֆիդել Կաստրոն Մոսկվայից այլեւս ակնկալիքներ չունի: Սեպտեմբերյան ահաբեկչությունից եւ «Միշել» փոթորկից հետո Կուբայում կտրուկ նվազեցին զբոսաշրջության ծավալները եւ դրա բերած եկամուտները: Եվ Ֆիդել Կաստրոն անմիջապես հասկացավ, որ մարտավարությունը փոխելու ժամանակն է:

Գ. Ռ.

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

Ամերիկացիները հենակետ են ստեղծում Ղանդահարի մոտ

Արաբական ծովում գտնվող ամերիկյան 2 ռազմանավերից 1200 ծովային հետեւակայիններ ներկայումս տեղափոխվում են Պակիստան, այնտեղից էլ՝ Ղանդահար, որի օդանավակայանում հենակետ է ստեղծվում Աֆղանստանի հարավում երկարատեւ ռազմական գործողությունների համար: ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ ամերիկացի դեսանտայինների թիվը կարող է այնտեղ հասնել 2 հազարի: Նրանց տեղափոխությունը կավարտվի նոյեմբերի 27-ի երեկոյան: Հիշյալ երկու ռազմանավերի վրա զինծառայողների ընդհանուր թիվը 2,2 հազար է: Ամերիկացի դեսանտայիններն ունեն 31 թեթեւ զրահամեքենա, ականանետային եւ հակատանկային ստորաբաժանումներ, ինքնագնաց թնդանոթ եւ 44 թեթեւ տանկ: Աֆղանստանում նրանք տեղաշարժվում են «Հերիեր» օդանավերով եւ ուղղաթիռներով, ինչպես նաեւ 63 ամենագնացներով:

Գ. Ռ.

Թալիբները կդատվեն իբրեւ պատերազմի հանցագործներ

Հյուսիսային դաշինքի հարձակման ընթացքում գերի ընկած թալիբներին կդատեն որպես ահաբեկիչների, իսկ Թալիբան շարժման զորքերի հրամանատարներին՝ իբրեւ պատերազմի հանցագործների: Այդ մասին հայտարարեց Միացյալ հակաթալիբյան ճակատի արտգործնախարար Աբդուլլա Աբդուլլան ամերիկյան CBS հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում: Նա ավելացրեց, որ լուրջ հանցանքներ չգործած թալիբների համար նախատեսված է համաներում: Միաժամանակ Ֆրանսպրես գործակալությունը հաղորդում է, որ Մազարի Շարիֆից 10 կմ հեռու ընկած Կալայ Ջանգի ամրոցում խռովություն բարձրացրած թալիբները ջախջախվել են. 600 խռովարարների կեսից ավելին սպանվել է: Նաեւ սպանվել է ամերիկյան ԿՀՎ-ի մեկ աշխատակից, վիրավորվել է մեկ ուրիշ ամերիկացի:

Գ. Ռ.

Կասկածելի մոլլաներ

Սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչությունից հետո միջազգային անվտանգության ուժերը հայտնաբերեցին ահաբեկիչների եւս մեկ ապաստան, այս անգամ՝ Հարավային Ամերիկայում: Իսլամիստ ահաբեկիչները խաղաղ հանգրվան են գտել Բրազիլիայի, Արգենտինայի եւ Պարագվայի սահմանագլխին:

Հետախուզական աղբյուրներից ամերիկյան CNN հեռուստաընկերության ստացած տվյալների համաձայն, հենց այդ շրջանում են հավաքված «Հզբոլլահի» եւ «Ալ Ղաիդայի» հետ կապված ահաբեկիչները:

Խոսքը Պարանա գետի պարագվայական ափին գտնվող Սյուդադ դել Էստե քաղաքի մասին է: Այնտեղ բազմաթիվ արաբներ կան, որոնք պաշտոնապես զբաղվում են գործարարությամբ: Իսկ Իգուասու ջրվեժի բրազիլական ափին կա 2 կասկածելի մզկիթ:

Արգենտինայի հատուկ ծառայությունների տվյալները վկայում են, որ այդ մզկիթները կապեր ունեն ամերիկյան հակաահաբեկչական «սեւ ցուցակում» նշված որոշ կազմակերպությունների հետ («Հզբոլլահ», եգիպտական «Ալ Ջամաա ալ իսլամիյա», «Իսլամական խումբ», եգիպտական «Իսլամական ջիհադ»):

Անցյալ տարվա հուլիսին Պարագվայի իշխանություններն ԱՄՆ-ին տեղեկացրել էին ահաբեկչական գործունեությամբ զբաղվող 460 արաբների մասին:

Արգենտինայի եւ Պարագվայի հատուկ ծառայությունները նշում են «Հզբոլլահի» լատինաամերիկյան ղեկավարի անունը՝ Ասադ Ահմադ Բարաքաթ: Մեկ ամիս առաջ նրան հեռակա կարգով մեղադրեցին 1992 թ. Բուենոս Այրեսի հրեական կենտրոնի պայթեցման մեջ: Ենթադրվում է, որ Սյուդադ դել Էստե քաղաքում փողերի լվացում է իրականացվում իսլամիստ ահաբեկիչների համար: 1992 թ. պայթեցման հետ կապված մյուս կասկածյալն Արգենտինայում փնտրվող Սամուել Սալման ալ Ռեդան է: Սեպտեմբերի 11-ի դեպքերից հետո Սյուդադ դել Էստեում ձերբակալվեցին 20 անձինք, այդ թվում Բարաքաթի 2 մերձավոր օգնականներ: Կասկածյալներին ներկայացված են ներգաղթի փաստաթղթերի կեղծման եւ «Հզբոլլահի» հետ կապեր ունենալու մեղադրանքներ:

Գ. Ռ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԱՄՆ բանտերում Իսրայելի քաղաքացիներին ծեծել են, ծաղրել

«Jerusalem post» օրաթերթը գրում է, որ սեպտեմբերի 11-ից հետո ահաբեկչության մեղսակցության կասկածանքով ԱՄՆ-ում ձերբակալվել են Իսրայելի 60 քաղաքացիներ: Նրանցից մի քանիսը բանտում անցկացրել են երկու ամիս, ոչ մեկը մեղավոր չի ճանաչվել: Թերթն իր վրդովմունքն է հայտնում ԱՄՆ իշխանություններին, որոնք «Իսրայելի քաղաքացիներին նույն բանտախցում են պահել մահմեդականների հետ. վերջիններս հրեաներին ծեծել են ու ծաղրուծանակի ենթարկել»: Տուժած հրեաները նախապատրաստվում են դատական հայց ներկայացնել ԱՄՆ գլխավոր դատախազ Ջոն Էշքրոֆտի դեմ:

Իսպանիան ահաբեկիչներին չի հանձնի ԱՄՆ-ին

Իսպանիայի իշխանությունները չեն պատրաստվում ԱՄՆ-ին հանձնել «Ալ Ղաիդա» ահաբեկչական կազմակերպության անդամներին, որոնք նախորդ շաբաթ ձերբակալվել էին Մադրիդում: Համաձայն երկրի օրենսդրության, Իսպանիան պարտավոր չէ ենթադրյալ ահաբեկիչներին արտաքսել մի երկիր, որտեղ մահապատիժ է կիրառվում: Դատավոր Բալտասար Գարսոնը «Ռոյթերին» ասել է, որ 8 ձերբակալվածները կասկածվում են սեպտեմբերի 11-ի Նյու Յորքի եւ Վաշինգտոնի ահաբեկչության մեղսակցության մեջ: Իսպանիայում մահապատիժը վերացվել է 1978 թ., մինչդեռ 2000 թ. ԱՄՆ-ում մահապատժի է ենթարկվել 85 մարդ:

Մշակույթ

Լրացավ 40 տարին այն առաջին համերգի, որը հանդիսատեսին ներկայացրեց հայրենիք գաղթած մեծատաղանդ խմբավար Յովհաննես Չեքիջյանը։ Ընդամենը երկուսուկես ամիս առաջ էր նա ստանձնել երգչախմբի ղեկավարությունը։ Այդ կարճ ժամանակահատվածում նա կարողացավ հաղթահարել բազմաթիվ դժվարություններ եւ հանդիսատեսին ներկայացնել մի բացառիկ համերգ,

տրվող ռադիոհաղորդումներից մեծագույն ջանքերով, հատուկ խլացնող աղմուկի միջից որսալով հազիվ լսելի մեղեդին ու խոսքը։ Այսպիսի ստեղծագործական փորձառության վրա հենված Չեքիջյանը բազմաքանակ ունկնդրից առաջ նվաճեց մեր երգչախմբի բացառիկ համակրանքը՝ մեծ հեռանկարի հույս ներշնչելով։ Այդ հույսն էր, որ օգնեց հաղթահարելու այն ժամանակներին հատուկ խոչընդոտների

սկիզբ դնելով. բոլոր ստեղծագործությունները կատարել բնագրով (առ այսօր երգչախումբը երգել է 27 օտար լեզուներով)։ Այդ օրվանից հաստատվեց երգչախմբին հատուկ եւս մի սկզբունք՝ ստեղծագործությունները կատարել անգիր, առանց նոտաների։

Երկրորդ բաժնում կատարվեց Բեթհովենի 7-րդ սիմֆոնիան, որով բացահայտվեցին Չեքիջյանի՝ որպես սիմֆոնիկ դիրիժորի բացա-

«Իմ կյանքի օրերի օրը»

1961 թ. նոյեմբերի 27-ին Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում կայացավ Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախմբի համերգը, այս անգամ՝ հայրենիք եկած Հովհաննես Չեքիջյանի ղեկավարությամբ։ Այս առիթով է գրված ՀՀ ժողովրդական արտիստ, երգչախմբի մեներգիչ Ալբերտ Խաչատրյանի հոդվածը։ Տեղեկացնենք, որ այս օրերին լույս է տեսել մաեստրոյի արվեստի մասին մենագրություն, որին «Ազգը» կանդրադառնա մոտ օրերս։

որն, իր խոսքերով ասած՝ հանդիսացավ իր կյանքի օրերի օրը եւ որպես հաճելի գերմարդկային վիճակ մնում է իր հիշողության մեջ։

Այդ օրը մեծ հայտնություն էր նաեւ հայ ժողովրդի համար, հայտնություն, որը մինչեւ օրս զարմացնում է շատերին։ Ո՞վ կարող էր երեւակայել, որ հետագայում երգչախմբի համերգների թիվը կանցնի 3000-ից, որ նա կզարմացնի Լենինգրադի, Մոսկվայի, Փարիզի, Լոնդոնի եւ այլ քաղաքների խստապահանջ հանդիսատեսին, որ Չեքիջյանը կստեղծի 40 տարի շարունակ գործող այն համերաշխ ընտանիքը, որը կկարողանա գրավել արվեստի բոլոր բարձունքները, որ մաեստրոն կնվաճի բարձրագույն կոչումներն ու տիտղոսները։ Հենց վերջերս նրան շնորհվեցին «Երեւանի պատվավոր քաղաքացի» եւ «Էկոլոգիայի ու կենսաբանության անվտանգության միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամ եւ ակադեմիկոս» կոչումները։

Երգչախմբի ներկայիս կազմում լինելով քառասնամյա վաստակաշատության միակ վկան՝ կուզեի անդրադառնալ այն դժվարություններին, որոնք առկա էին այն ժամանակ։

Նախ մաեստրոն ժառանգել էր փոքրաթիվ՝ շուրջ 40 հոգուց բաղկացած մի երգչախումբ, որի կազմում գերիշխում էին մեծահասակները։ Պետք է նշել, որ Արամ Տեր-Հովհաննիսյանի ժամանակ իր բարձունքին հասած երգչախումբը փոխել էր բազմաթիվ խմբավարների, եւ խումբը կորցրել էր իր հավատը խմբավարների նկատմամբ։ Բայց երբ 1961 թ. սեպտեմբերին կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանը ներկայացրեց 33-ամյա Հովհաննես Չեքիջյանին, նրա հենց առաջին փորձը մեծ ցնցում եղավ խմբի համար։ Դիրիժորի հստակ ժեստով օժտված ձեռքերի մերթ զուսպ, մերթ սլացիկ շարժումները, երաժշտական ֆրազների նրբերանգ մեկնաբանումները, աչքերի կախարդիչ արտահայտությունը միանգամից գերեցին բոլորիս։ Անձամբ ես հուզմունքից չէի կարողանում երգել, թեեւ այդ օրվանից անցել է 40 տարի, ես չեմ կարողանում դա մոռանալ։ Ոչ ոքի մտքով չէր անցնի, որ մաեստրոն կատարվող երգերը յուրացրել էր ինքնուրույն նոտագրելով դրանք Թուրքիայում Հայաստանից

սփյուռ տասնեքը. երգչախումբը չուներ աշխատասենյակ, հանդերձասենյակ, նորմալ փորձասենյակ, փորձերը կատարվում էին ֆիլհարմոնիայում՝ երգի եւ պարի կամ պարի անսամբլների փորձերից հետո՝ քրտնահոտով ողողված փորձասենյակներից մեկում։ Բայց փոխարենը կար այն մեծ հավատը եւ ամեն ինչ հաղթահարելու ձգտումը, որը խմբին ներշնչում էր մաեստրոն։ Մենք օրեցօր համոզվում էինք, որ գործ ունենք իրոք բարձրագույն ճաշակով օժտված մեծ խմբավարի եւ կոմպոզիտորի հետ։ Նա շատ պահանջկոտ էր ինչպես իր, այնպես էլ խմբի յուրաքանչյուր անդամի նկատմամբ։ Սակայն այդ պահանջկոտությունը ոչ թե ճնշում, այլ ոգեւորում էր բոլորին, ինչպես ինքը՝ մաեստրոն էր ասում, բազմաթիվ անտեսանելի թելերով նա կարծես կապված էր երգչախմբի յուրաքանչյուր անդամի հետ, որով զարմանալի կորով ու ոգեշնչում էր փոխանցվում ամենքիս։ Այսպիսին էին մեր անմոռանալի դեբյուտի՝ Չեքիջյանի ղեկավարությամբ տրված առաջին համերգի հաջողությունը պայմանավորող նախադրյալները՝ իրենց յուրահատուկ դժվարություններով եւ ոգեւորությամբ հարուստ դրամատիզմով։

Համերգի առաջին բաժնում կատարվեցին Կոմիտասի, Եկմալյանի, Կարա-Մուրզայի խմբերգերը, ինչպես նաեւ Սմետանայի «Կանտատը», որը ԽՍՀՄ-ում առաջին անգամ էր կատարվում։ Այն կատարվեց բնագրով՝ չեխերեն՝ ավանդույթի

ռիկ կարողությունները, ինչպես գրեցին այն ժամանակվա հայտնի երաժշտագետները, բոլորի համար պարզ դարձավ, որ մաեստրոն կարողանում է աշխատել նաեւ նվագախմբի հետ, նրան ենթարկելով իր կամքին՝ հասնելով հիանալի հնչողության։

Թերեւս Հայֆիլհարմոնիայի մեծ համերգասրահը երբեք չէր տեսել այդպիսի ցնծություն, երկարատեւ, հոտնկայս ծափողջույնների, ծաղիկների առատություն։ Համերգի եզակի հաջողությանը անդրադարձան մամուլի բազմաթիվ հրապարակումներ, որոնց միայն վերնագրերը պերճախոս վկան են աներկմիտ բարձր գնահատականի. «Ծանոթացեք՝ Հովհաննես Չեքիջյան», «Կոմիտասի նոր հաղթանակը», «Անդրանիկ համերգը մայր Հայաստանում», «Հաջողություն, մաեստրո», «Տաղանդավոր խմբավարի դեբյուտը» եւ այլն։

Այն ժամանակվա մեր արվեստի երախտավորները՝ Մարտիրոս Սարյանը, Սիլվա Կապուտիկյանը, Պարույր Սեւակը, Վահրամ Փափազյանը, Ալեքսանդր Հարությունյանը եւ այլք, յուրաքանչյուրը յուրովի էին մեկնաբանում համերգի հաջողությունն ու նորահայ խմբավարի նշանակումը։ Անձամբ ինձ համար խիստ տպավորիչ էին Փափազյանի խոսքերը. «Աղե՛կ ըրիր, էկար, մա՛նչս...»։ Իսկապես, եթե Չեքիջյանը այն ժամանակ, լինելով միաժամանակ Ստամբուլի օպերային թատրոնի երաժշտական ղեկավարը եւ Ստամբուլի պետական երգչախմբի գլխավոր դիրիժորը, չգար մայր Հայաստան, ի՞նչ կկորցներ մեր ժողովուրդը։ Չէ՞ որ հայ ազգի գոյատեւման հիմնական գրավականը եղել եւ մնում է մեր մշակույթը։ Կրելով հայ երգի դեսպանի առաքելությունը՝ Չեքիջյանը արել եւ անում է ամեն ինչ՝ հայ խմբերգային արվեստը բարձրագույն աստիճանի հասցնելու համար։

Իր անդրանիկ մեծ հաջողության 40-ամյա տարեդարձին մաղթենք սիրելի մաեստրոյին առողջություն, ուժ եւ կորով՝ իր ազգանվեր առաքելությունը նույն հաջողությամբ շարունակելու համար։

ԱԼԲԵՐՏ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
երգչախմբի մեներգիչ,
ՀՀ ժողովրդական արտիստ

Արվեստագետները կարիք ունեն հովանավորության

«Նման հրավերներ ստանալը շատ կարեւոր է։ Խոսքերը բավական չեն։ Հայաստանում եւ դրսում երիտասարդ կատարողներին հանդես գալու հնարավորություն տալով, նրանց հույս է տրվում եւ վստահություն՝ մնալու հայրենիքում», ասել է Կոմիտասի անվան կամերային երգչախմբի գլխավոր խմբավար եւ գեղարվեստական ղեկավար Հովհաննես Միրզոյանը, որը վերջերս է վերադարձել Հայաստան՝ Միացյալ Նահանգների հինգ քաղաքներում հաղթական շրջագայությունից հետո։

Նշելով, որ դժվարագույն խնդիր է նեցուկ կանգնել երկրի մտավորականությանն ու մշակութային գործիչներին, նա շնորհակալական խոսքեր է ուղղել հատկապես Նահան Արծրունու, Լուիզ Սիմոն Մանուկյանի, Վաչե Մանուկյանի եւ Ռիտա Պալյանի հասցեին, որոնց նվիրական ջանքերի շնորհիվ հնարավոր է եղել կազմակերպել վերոհիշյալ շրջագայությունը՝ նվիրված Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակին։ Երգչախումբը հրավիրված է եղել Հայ եկեղեցու Ս. Նահանգների Արեւելյան թեմի կողմից։

Հ. Օ.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Արխիվային անտիպ նյութեր Նժդեհի մասին

«Ազգայնական ակումբ» հասարակական կազմակերպությունը շարունակում է նժդեհագիտական հրատարակությունների իր շարքը։ Վերջերս նա հրատարակել է պատմաբան Ավագ Հարությունյանի «Գարեգին Նժդեհի 1921 թ. Թավրիզի դատավարությունը» ուսումնասիրությունը, որը նվիրվում է մեծ ռազմագետի, քաղաքական ու գաղափարական գործչի ծննդյան 115-ամյակին։

Ուսումնասիրությունը լույս է սփռում Նժդեհի կյանքի շատ քիչ հայտնի մի հատվածի վրա, որն առ այսօր պատուրված էր մթությամբ։ Դա նրա՝ Լեռնահայաստանից Պարսկաստան հեռանալուց անմիջապես հետո կուսակցական դատավարությունն է։ Հայաստանի առաջին հանրապետության վերջին վարչապետ Վրացյանը սույն դատավարությամբ փորձում էր հանրապետության անկախության կորստի հիմնական մեղքը բարդել Նժդեհի վրա՝ ՀՅԴ վտարանդի շարքերում վերջինիս ազդեցությունը հնարավորին չափ փոքրացնելու հեռահար դիտավորությամբ։ ՀՅԴ գերագույն դատական ատյանը, որի անդամները ֆինանսական ուղղակի կախվածության մեջ էին Վրացյանից, «մանրամասն քննության առնելով ընկեր Սիմոն Վրացյանի առաջարկը՝ քննելու Նժդեհի եւ կառավարության շուրջ եղած տարաձայնությունները», 1921 թ. սեպտեմբերի 29-ին վճռեց «հեռացնել Գարեգին Նժդեհին դաշնակցության շարքերից եւ ներկայացնել նրա դատն առաջիկա 10-րդ ընդհանուր ժողովին»։ Բարեբախտաբար, ՀՅԴ ընդհանուր ժողովը բեկանեց այս դատավճիռը։ Այսուհանդերձ, Նժդեհի հարաբերությունները սրված մնացին Վրացյան-Ռուբեն-Դրո եռյակի հետ, որի տրամաբանական ավարտն եղավ Նժդեհի արտաքսումը կուսակցությունից՝ ՀՅԴ 13-րդ ընդհանուր ժողովի կողմից, 1938 թ.-ին։

Գիրքը, փաստորեն, բաղկացած է երկու մասից։ Առաջին բաժնում (էջ 4–25), արխիվային ու այլ հարուստ նյութերի հիման վրա Ա. Հարությունյանը ներկայացնում ու վերլուծում է Նժդեհի կուսակցական դատավարության ենթադրյալ եւ իսկական պատճառներն ու գնահատում Նժդեհի առանցքային դերը Լեռնահայաստանի գոյամարտի ու նրա հայկական հետագա պատկանելության գործում։ Գրքի մնացյալ մասը (էջ 26–124) այս դատավարությանն առնչվող փաստաթղթերն են, որոնք առաջին անգամ են դրվում գիտական շրջանառության մեջ։ ՀՅԴ Բոստոնի կենտրոնական արխիվում պահվող այդ փաստաթղթերը հեղինակին սիրահոժար տրամադրել է պատմաբան Համլետ Գեւորգյանը։ Դրանք անգնահատելի սկզբնաղբյուր են Հայաստանի առաջին հանրապետության եւ ՀՅԴ պատմության ուսումնասիրողների համար։

Գտնում ենք, որ մեծ հայորդու 115-ամյակի այս հոբելյանական օրերին ՀՅԴ ղեկավարությունը պետք է քաղաքական արիություն ցուցաբերի ու հրատարակի ՀՅԴ արխիվներում պահվող եւ Նժդեհին առնչվող բոլոր փաստաթղթերը։ Դրանով նա ոչ միայն հարգանքի տուրք կմատուցի Նժդեհի հիշատակին, այլեւ իր նպաստը կբերի ՀՅԴ պատմության ու հայ ժողովրդի նորագույն պատմության սպիտակ բծերի վերացման հույժ կարեւոր աշխատանքին։

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ

Ճշմարիտ արվեստագետի ճանապարհը

Արձակագիր Ռոբերտ Կարայանը մեր այն ստեղծագործողներից է, որը գրական աշխարհում իր ինքնությունը հաստատեց դանդաղ, դժվարությամբ։ Սակայն այդ տեղը հաստատուն եղավ։ 1983-ին Ռոբերտ Կարայանը հրատարակեց «Փրկություն» վեպը՝ նվիրված Սարդարապատի հերոսամարտին, որն առ այսօր համարվում է գրողի ամենակարեւոր գործը, թեեւ նա բազմաթիվ ուրիշ այլ գրքերի հեղինակ է նաեւ։ Ինչպես գրում է

Հայաստանի ազգային ակադեմիայի ակադեմիկոս, բանասիրության դոկտոր Սեւակ Արզումանյանը, «Փրկություն» վեպը «պատվաշատ ընծա է փառավոր հանդիսության օրերին՝ անքիվ-անհամար ուխտավոր հայ մարդկանց համար, ովքեր մեկ անգամ եւս կներշնչվեն Սարդարապատի մարտիրոս-առաքյալների վսեմ կերպարներով»։

Հայրենաշունչ արձակագրի գրական գործունեության գնահատումն էր մի քանի օր առաջ Հայաստանի գրողների միությունում կազմակերպված երեկույթը, որին մասնակցում էին հայ մտավորականության բազմաթիվ ներկայացուցիչներ։

Ֆելիետոնիստ, առակագիր, բանաստեղծ, արձակագիր... Ռոբերտ Կարայանը գրականության այս բոլոր ոլորտներում հասել է ինքնահաստատման, հաստատել իր տեղը։

Այս մասին խոսեցին ստեղծագործական երեկոյի բանախոսները՝ ակադեմիկոս Սեւակ Արզումանյանը, ՀԳՄ ներկայացուցիչ Գոհար Անենյանը, երեկույթը վարող Ազատ Գասպարյանը։ Հայ վետերանների եւ ազատամարտիկների միության նախագահ Համլետ Հովսեփյանը գրողին հանձնեց միության պատվոգիրը՝ ազգին նվիրյալ ծառայության համար։

Հոբելյարին ողջունեցին եւ նրա ստեղծագործություններից հատվածներ կարդացին ասմունքի վարպետներ Վլադիմիր Աբաջյանը եւ Սվետլանա Խանումյանը։ Ժողովրդական երգիչ Ռուբեն Մաթեւոսյանի եւ դուդուկահար Սերգեյ Կարապետյանի կատարումները համահունչ էին հոբելյարի ստեղծագործության ոգուն։

«Վառվռուն ու պարզակեցիկ հեղինակ Ռոբերտ Կարայանը» (բանաստեղծ Գեւորգ Աղաջանյանի բնորոշումն է) իր «Փրկություն» վեպով կարողացել է պատկերել Սարդարապատի ճակատամարտի համայնապատկերը եւ հայ ժողովրդի ճակատագրական այս ժամանակաշրջանի գեղարվեստորեն հավաստի պատմությունը պահպանել մեր այսօրվա ու վաղվա համար։ «Շեփորականչ ազգահավաքի» ժողովածուն, որը հրատարակվել է վերջերս, այլ խնդիրներ է լուծում։ Այն գրողի ներքին պոռթկումների եւ ընդվզումների, ապրած եղելությունների եւ մտորումների իմաստավորման արդյունքն է։

Հանդիսության «մեղավորը»՝ Ռոբերտ Կարայանը, շնորհակալություն հայտնեց գրականության եւ մասնավորապես՝ իր գրականության երկրպագուներին։ Մեր ժամանակներում իսկապես քիչ են գրասերները, նրանք, որոնց հեռուստատեսության անմիտ ու անլուրջ հաղորդումները չեն կարողանում պոկել գրքից։ Ու, ահա, այս նվիրյալներն էին անչափ հետաքրքիր երեկույթի մասնակիցները։

ԱՆԱՀԻՏ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

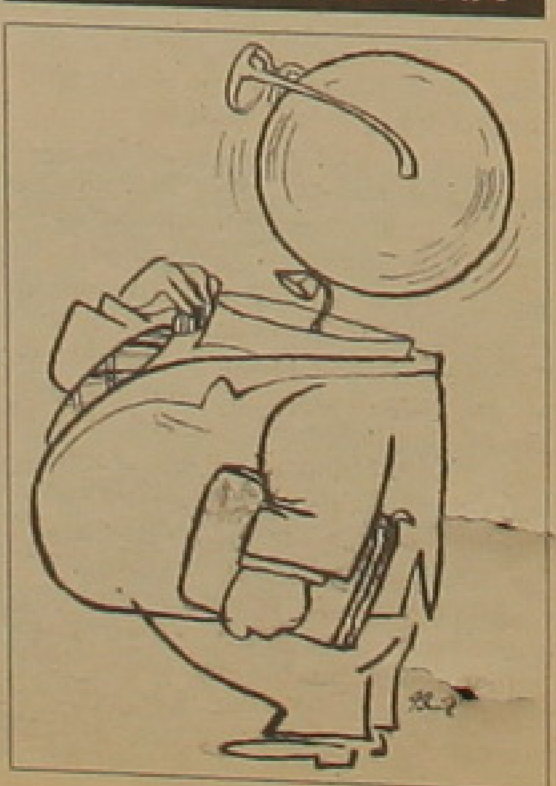

Մարզական

Մրցակարգը պետք է հարգել

ՀՀ 10 առաջնություններում մրցակիցները 38 խաղի չեն ներկայացել

Անբարենպաստ եղանակի պատճառով ֆուտբոլի ՀՀ առաջնության նախավերջին տուրի 6 հանդիպումներից միայն երկուսը («Շիրակ»-«Ղարաբաղ», «Զվարթնոց»-«Լեռնագործ») կայացան նախօրոք նշանակված վայրում, իսկ մնացած խաղերը տեղափոխվեցին չեզոք դաշտեր:

Վերջնագծում որոշակի հետաքրքրություն են ներկայացնում միայն մրցանակային տեղերի հավակնող թիմերի մասնակցությամբ հանդիպումները: Անմիջապես ասենք, որ դրանց ելքը նախապես կարելի էր կանխատեսել: Թերեւս որոշ անակնկալ մատուցեց «Լոռին», որը պարզապես չներկայացավ «Սպարտակի» հետ հանդիպմանը: Բարձրագույն խմբին հրաժեշտ տված վանաձորցիները հարկ չհամարեցին մեկնել Արմավիր խուսափելով ավելորդ ծախսերից եւ հերթական խոշոր հաշվով պարտությունից: Ինչպես երեւում է, ակումբի ղեկավարությանը չի վախեցնում նաեւ սահմանված դրամական տուգանքը, քանի որ որպես կանոն թիմերը դրանք ֆեդերացիա չեն էլ մուծում պատճառաբանելով ֆինանսական անմխիթար վիճակը: Սա ընթացիկ առաջնությունում խաղի չներկայանալու արդեն 4-րդ դեպքն է, ինչը վկայում է մրցաշարին ոչ լուրջ վերաբերմունքի, մրցակարգը չհարգելու մասին: Խաղերի չներկայանալը, անշուշտ, ազդում է մրցակից թիմերի ֆուտբոլիստների անձնական ցուցանիշների վրա: Համոզված ենք, որ «Լոռիի» հետ խաղում սպարտակցիներ Հայկ եւ Արամ Հակոբյանները կավելացնեին իրենց գոլերի թիվը, իսկ Հարություն Աբրահամյանը դարպասը պահելով անառիկ, կբարելավեր միջինը մեկ խաղում բաց թողած գոլերի թվով իր ցուցանիշը:

Խաղերի չներկայանալու դեպքերը հատկապես հաճախակի են առաջնության վերջնագծում: Երեւի արդեն ժամանակն է, որ ֆեդերացիան ավելի խիստ պատժամիջոցներ կիրառի ընդհուպ մինչեւ չներկայացող թիմից միավորներ հանելը: Իսկ ավելի ճիշտ կլինի, եթե մրցակարգում փոփոխություն մտցվի, ըստ որի առաջին իսկ խաղին չներկայանալու դեպքում թիմը հանվի առաջնությունից: Այդ դեպքում, համոզված ենք, այլեւս նման դեպքեր չեն կրկնվի: Կայացած 5 խաղերից թերեւս անակնկալ էր նորընծա չեմպիոնի պարտությունը «Միկայից»: Ընդ որում ՀՀ գավաթակիրը կարող էր հաղթել նույնիսկ խոշոր հաշվով, սակայն 1-0 հաշվի ժամանակ Անդրեյ Բուլանովը չկարողացավ հաղթող դուրս գալ Կարեն Բաբայանի հետ մենամարտում՝ 11 մ հարվածն իրացնելիս:

Ուրախացնում է «Արարատի» հաղթանակը, որը օգնում է դուրս գալ ճգնաժամից: Մյուս երեք թիմերը՝ «Զվարթնոցը», «Շիրակն» ու «Բանանցը», վստահ հաղթանակներ տոնեցին:

Առաջնության վերջին տուրում ի վերջո հայտնի կդառնան արծաթե եւ բրոնզե մրցանակակիրները: Ուշադրության կենտրոնում կլինեն «Փյունիկ»-«Զվարթնոց», «Կոտայք»-«Սպարտակ» եւ «Դինամո»-«Շիրակ» հանդիպումները: Ի դեպ, ավարտական տուրի խաղերից մեկը «Միկայի» եւ «Ղարաբաղի» միջեւ կայացավ երեկ: Այդ խաղը խաղացանկով պետք է կայանար նոյեմբերի 30-ին Կապանում, սակայն թիմերի պայմանավորվածությամբ անցկացվեց չեզոք դաշտում:

Խաղերի արձանագրություններից

«Սպարտակ»-«Լոռի» +:- (3-0)

«Արարատ»-«Դինամո»՝ 1-0 (1-0)
1-0 Արամ Սարգսյան (43)

«Շիրակ»-«Ղարաբաղ»՝ 3-1 (1-0)
1-0 Անդրանիկ Բարիկյան (41), 2-0 Տիգրան Դավթյան (62), 2-1 Արման Բաբայան (81), 3-1 Հովհաննես Թահմազյան (87)

«Միկա»-«Փյունիկ»՝ 2-0 (1-0)
1-0 Կարեն Մուրադյան (44), 2-0 Արմեն Շահգելդյան (79)

«Զվարթնոց»-«Լեռնագործ»՝ 4-1 (2-1)
1-0 Մհեր Ավանեսյան (1), 1-1 Ռոմիկ Սիմոնյան (16), 2-1 Նվեր Խաչատրյան (33), 3-1 Լեւոն Մկրտչյան (61), 4-1 Սեւադա Արզումանյան (71 11 մ)

«Բանանց»-«Կոտայք»՝ 3-0 (1-0)
1-0 Կարեն Նավոյան (20), 2-0 Մկրտիչ Հովհաննիսյան (48), 3-0 Գագիկ Սիմոնյան (79)

«Ղարաբաղ»-«Միկա»՝ 0-3 (0-1)
0-1 Վադիմ Կազարմանով (8), 0-2 Անդրեյ Բուլանով (59), 0-3 Գրիգոր Մկրտչյան (87)

Մրցաշարային աղյուսակ

		Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1.	Փյունիկ	21	17	2	2	74-18	53
2.	Զվարթնոց	21	15	0	6	47-18	45
3.	Սպարտակ	21	14	3	4	53-14	45
4.	Շիրակ	21	13	5	3	48-18	44
5.	Միկա	22	12	5	5	44-20	41
6.	Արարատ	21	12	3	6	39-22	39
7.	Բանանց	22	10	4	8	46-28	34
8.	Լեռնագործ	22	5	3	14	25-63	18
9.	Դինամո	21	4	4	13	17-44	16
10.	Կոտայք	21	3	3	15	19-61	12
11.	Ղարաբաղ	22	2	6	14	19-63	12
12.	Լոռի	21	1	2	18	17-80	5

Ռմբարկուները

Արման Քարամյան	«Փյունիկ»	20
Հայկ Հակոբյան	«Սպարտակ»	15
Մհեր Ավանեսյան	«Զվարթնոց»	13
Արամ Հակոբյան	«Սպարտակ»	12
Անդրեյ Բուլանով	«Միկա»	12
Մկրտիչ Հովհաննիսյան	«Բանանց»	11
Սարգիս Նազարյան	«Զվարթնոց»	10
Վարդան Մինասյան	«Փյունիկ»	9
Հայկ Հարությունյան	«Փյունիկ»	9
Արմեն Մարկոսյան	«Միկա»	9
Տիգրան Դավթյան	«Շիրակ»	9
Արամ Ոսկանյան	«Փյունիկ»	8
Արարատ Հարությունյան	«Շիրակ»	8
Գալուստ Պետրոսյան	«Դինամո»	8

32-րդ ուղեգիրն ուրուգվայցիներին

Աշխարհի կրկնակի չեմպիոն Ուրուգվայի հավաքականը 12-ամյա ընդմիջումից հետո կրկին հանդես կգա ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունում: Ընտրական մրցաշարում խաղարկվող վերջին՝ 32-րդ ուղեգիրը բաժին հասավ ուրուգվայցիներին, որոնք եզրափակիչում հանդես գալու իրավունքը վիճարկում էին ավստրալացիների հետ: Առաջին խաղում 1-0 հաշվով հաղթել էին ավստրալացիները: Պատասխան հանդիպումը Մոնտեվիդեոյի «Էստադիո Սենտենարիո» մարզադաշտում հաջողություն բերեց ուրուգվայցիներին: Այդ խաղում հանդես եկավ հավաքականի առաջատար ֆուտբոլիստներից մեկը՝ «Միլանի» հարձակվող Դարիո Սիլվան, որն առաջին խաղը բաց էր թողել վնասվածքի պատճառով: Հենց Սիլվան էլ 14-րդ րոպեին բացեց հաշիվը: Դաշտի տերերը մինչ այդ երկու գոլային պահ էին ստեղծել, սակայն հաջող խաղ էր ցուցադրել դարպասապահ Շվարցերը: 2 րոպե անց ավստրալացի Մարկ Վիդուկայի հարվածից հետո արդեն ուրուգվայցիների դարպասապահ Ֆաբիան Կարինին ցուցադրեց իր վարպետությունը՝ թիմին փրկելով վերահաս գոլից: Հյուրերը եւս մի քանի նպաստավոր պահեր չօգտագործեցին, իսկ ահա դաշտի տերերը եւս երկու անգամ հասան հաջողության: 66-րդ րոպեին խաղադաշտ մտավ Ռիչարդ Մորալեսը եւ 4 րոպե անց 2-րդ գնդակը խփեց, իսկ խաղավերջում եւս մեկ անգամ գրավեց մրցակցի դարպասը՝ հաշիվը դարձնելով 3-0: Այս հաղթանակից հետո Ուրուգվայի ֆուտբոլի ֆեդերացիան հայտարարեց, որ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Վիկտոր Պուան կշարունակի աշխատանքը նաեւ աշխարհի առաջնության ժամանակ: Պուայի պայմանագրի ժամկետը պաշտոնապես ավարտվեց այս կիրակի, սակայն ֆեդերացիան առաջարկել է այն երկարաձգել: Ճիշտ է, Պուան առայժմ պաշտոնական պատասխան չի տվել: Ինչ վերաբերում է ավստրալացիների գլխավոր մարզիչ Ֆրանկ Ֆարինային, ապա նա խաղից հետո կայացած մամլո ասուլիսում նշել է, որ ՖԻՖԱ-ն պետք է փոփոխի մրցակարգը եւ Օվկիանիայի ընտրական մրցաշարի հաղթողին առանց անցումային խաղերի եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւի: Հիշեցնենք, որ վերջին անգամ Օվկիանիայի ներկայացուցիչը աշխարհի առաջնության եզրափակիչ փուլում հանդես է եկել 1982 թ.: Ավստրալիայի ընտրանին առայժմ միայն մեկ անգամ՝ 1974 թ. է հանդես եկել եզրափակիչում: Ավստրալացիներն արդեն 5-րդ անգամ են անհաջողության մատնվում անցումային խաղերում: Վերջին անգամ՝ 1994 թ. աշխարհի առաջնության անցումային խաղերում նրանք ընդհանուր 1-2 հաշվով զիջել էին արգենտինացիներին:

Եվ այսպես, հայտնի դարձան աշխարհի առաջնության բոլոր 32 մասնակիցները, որոնք դեկտեմբերի 1-ին կայանալիք վիճակահանությամբ առաջին փուլում կբաժանվեն 8 խմբի: Ամփոփվեցին նաեւ ընտրական մրցաշարի լավագույն ռմբարկուների արդյունքները: 10 գոլով լավագույն ռմբարկու ճանաչվեց ուկրաինացի Անդրեյ Շեւչենկոն: Երկրորդ տեղում դանիացի Էբբե Սանդն է (9 գոլ): 8-ական գնդակ են խփել Էմանուել Օլիսադեբեն (Լեհաստան) եւ Հենրիկ Լարսոնը (Շվեդիա):

ՇԱԽՄԱՏ

Շախմատային թագի համար մրցավեճը սկսվում է

Այսօր Մոսկվայում մեկնարկում են շախմատի աշխարհի կանանց եւ տղամարդկանց առաջնությունները: Շախմատային թագի համար մրցավեճի կբռնվեն 128 շախմատիստներ եւ 64 շախմատիստուհիներ, որոնք վիճակահանությամբ բաժանվել են զույգերի: Հաղթողը կորոշվի 2 պարտիաների արդյունքով: Եթե դրանք արդյունք չտան, ապա մրցակիցները կանցկացնեն եւս երկու հանդիպում, այս անգամ՝ արագ շախմատի կանոններով, իսկ հարկ եղած դեպքում նրանց միջեւ կանցկացվի կայծակնային մրցախաղ: Տղամարդկանց մրցաշարում Հայաստանը կներկայացնեն Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լպուտյանը, Կարեն Ասրյանը եւ Աշոտ Անաստասյանը: Կանանց մրցապայքարին կմասնակցեն Էլինա Դանիելյանն ու Լիլիթ Մկրտչյանը: Առաջին փուլում Վահանյանը կհանդիպի ֆրանսիացի Սլիմ Բելխոջայի հետ: Լպուտյանը կմրցի Լեհաստանը ներկայացնող Միխայիլ Կրասենկովի, իսկ Ասրյանը՝ Գերմանիայի ներկայացուցիչ Իգոր Խենկինի հետ: Անաստասյանի մրցակիցն է բելառուսցի Ալեքսեյ Ֆյոդորովը:

Էլինա Դանիելյանը հաջորդ փուլի ուղեգիրը կվիճարկի ռուսաստանցի Տատյանա Շումյակինայի հետ, իսկ Լիլիթ Մկրտչյանն ուժերը կչափի լեհ Մոնիկա Սոսկոյի հետ: Հաջողություն ցանկանանք մեր պատվիրակներին առաջնության մեկնարկում եւ սպասենք ուրախալի լուրերի:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Հայ ըմբիշներն անմասն մնացին մեդալներից

Բուլղարիայի մայրաքաղաք Սոֆիայում ավարտվեցին ազատ ոճի ըմբշամարտի աշխարհի տղամարդկանց 35-րդ եւ կանանց 14-րդ առաջնությունները: Մրցաշարը պետք է կայանար սեպտեմբերի 26-29-ին Նյու Յորքում, սակայն հայտնի ահաբեկչական գործողությունների հետեւանքով փոխվեց առաջնության անցկացման եւ ժամկետը, եւ մրցավայրը:

Աշխարհի չեմպիոնի կոչումը վիճարկում էին 59 երկրների 222 ըմբիշներ: Նրանց թվում էին եւ Հայաստանը ներկայացնող չորս ըմբիշներ: Ցավոք, նրանք բոլորն էլ անհաջող ելույթներ ունեցան եւ անմասն մնացին խաղարկվող մեդալներից: Այսպես, 76 կգ քաշային կարգում Գարսեւան Վարդանյանը բոլոր երեք գոտեմարտն էլ տանուլ տվեց եւ դուրս մնաց հետագա պայքարից: Մարզիչները մեծ հույսեր էին կապում հատկապես Արշակ Հայրապետյանի հետ: 63 կգ քաշային ըմբիշն առաջին գոտեմարտը վստահ անցկացրեց՝ գեղեցիկ ոճով հաղթելով Հոլանդիան ներկայացնող նախկին իրանցի Նասիմ Սադիխլու Յուսեֆին: 2-րդ մրցակիցը ԱՄՆ-ի չեմպիոն, բավական հայտնի ըմբիշ Բիլ Զադիկն էր: Արշակն այս գոտեմարտն էլ վստահ սկսեց եւ կիրառված հաջող հնարքների շնորհիվ կարողացավ 2 միավոր շահել: Առաջին խաղափուլն ավարտվեց մեր ըմբիշի հաղթանակով (2-1), սակայն, ցավոք, հետագայում Արշակը կորցրեց առավելությունը եւ ցավալի պարտություն կրելով (3-4), զրկվեց մեդալների համար պայքարելու հնարավորությունից:

58 կգ քաշային կարգում Մարտին Բերբերյանն էլ չկարողացավ եզրափակիչ դուրս գալ: Ռուսաստանցի Վելիմխան Հուսեյնովի հետ գոտեմարտի սկիզբը հաջող էր հայ ըմբիշի համար, սակայն հետագայում նա վրիպում թույլ տվեց եւ պարտվեց: Հաջորդ մրցակիցն ասիական խաղերի չեմպիոն հնդիկ Պոմար Սուսլինն էր: Սկզբում մեր ըմբիշը պարտվում էր 0-3 հաշվով, բայց հետո շտկեց դրությունը եւ միավորներ վաստակեց, սակայն Մարտինն էլ դուրս մնաց մեդալների համար մղվող պայքարից: Անհաջող էր նաեւ 85 կգ քաշայինների մրցավեճին մասնակցած Մահմեդ Աղաեւի ելույթը: Նրա մրցակիցն աշխարհի չեմպիոն, օլիմպիական խաղերի արծաթե մրցանակակիր կուբացի Ջոել Ռոմերոն էր, որին մեր ըմբիշը պարտվեց 0-5 հաշվով:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՇՎԱՊԱՀՆԵՐԻ ԵՎ ԱՈՒԴԻՏՈՐՆԵՐԻ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ»

(ՀՀԱԱ) հասարակական կազմակերպությունը հայտարարում է ընդունելություն ՀՀԱԱ որակավորման եւ ACCA միջազգային որակավորման հաշվապահական ծրագրերի դասընթացներին:

ACCA միջազգային որակավորման ծրագրի դիմորդները կգրանցվեն Մեծ Բրիտանիայում գտնվող ACCA կազմակերպության կողմից որպես ուսանող, կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կազմակերպած դասընթացներին եւ յուրաքանչյուր տարվա հունիս եւ դեկտեմբեր ամիսներին կմասնակցեն Երեւանում անցկացվող ACCA-ի կազմակերպած քննություններին: Քննությունները հաջողությամբ հանձնած ուսանողներին ACCA-ի կողմից շնորհվում է որակավորված հաշվապահի կոչում, որը ճանաչված է աշխարհի մոտ 150 երկրներում: ACCA միջազգային որակավորման հաշվապահական դասընթացները եւ քննություններն անցկացվում են անգլերեն լեզվով:

ՀՀԱԱ որակավորման ծրագրի դիմորդները կգրանցվեն ՀՀԱԱ-ում, կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կազմակերպած դասընթացներին եւ յուրաքանչյուր տարվա հունիս եւ դեկտեմբեր ամիսներին կմասնակցեն ՀՀԱԱ-ի կողմից Երեւանում կազմակերպվող քննություններին: Քննությունները հաջողությամբ հանձնելու դեպքում ուսանողներին ՀՀԱԱ-ի կողմից փուլ առ փուլ տրվում է տարբեր աստիճանների հաշվապահական որակավորում: ՀՀԱԱ որակավորման դասընթացները կազմակերպվում են հիմք ընդունելով ACCA միջազգային որակավորման ծրագիրը: Դասընթացները եւ քննությունները անցկացվում են հայերեն:

Նշված ծրագրերին դիմող մասնակիցներին մրցութային կարգով կտրվի կրթաթոշակ: Կրթաթոշակը կարող է կազմել քննությունների, դասընթացների եւ դասագրքերի արժեքի զգալի մասը:

ACCA միջազգային որակավորման եւ ՀՀԱԱ որակավորման դասընթացներին կարելի է գրանցվել մինչեւ 2001 թ. դեկտեմբերի 15-ը:

Ծրագրերի մասին մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ՀՀԱԱ-ի կենտրոնական գրասենյակ:

ACCA միջազգային որակավորման ծրագրի համար՝ Քրիստինե Ալեքսանյանին

ՀՀԱԱ որակավորման ծրագրի համար՝ Կարեն Ներսեսյանին

Մեր հասցեն՝ ք. Երեւան, Կարապետ Ուլնեցու 31, V հարկ:

Հեռ. 24-91-78, 54-16-65, 24-93-09, 24-93-19:

Էլ. փոստ՝ aaaa@arminco.com

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հասարակ. դասընթացների բաժին

1991-2001 ՆՎԱՃՈՒՄՆԵՐԻ ՏԱՍՆԱՄՅԱԿ

Դասախոսությունների շարք ծրագիր

Երեւանի քաղաքապետ
Ռոբերտ Նազարյանը
ներկայացնում է

«Համայնքային կառավարման առանձնահատկությունները Հայաստանում»

Չորեքշաբթի, նոյեմբերի 28-ին, 2001 թ. ժամը 18.00-ին, Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում

Դասախոսությունը կընթանա հայերենով
Մուտքը ազատ է
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել

☎ 512707

ԴՈՒՔ ԲԱԺՆԵՏԵ՞Ր ԵՔ

Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիան հիշեցնում է.

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, բաց բաժնետիրական ընկերությունների բաժնետոմսերի սեփականության իրավունքը ծագում է այն Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիայում գրանցելուց հետո:

Բաժնետերերի սեփականության իրավունքի պաշտպանության եւ երրորդ անձանց յուրացումներից բաժնետերերին զերծ պահելու նպատակով, Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիան անվճար տրամադրում է սեփականությունը հավաստող համապատասխան փաստաթղթեր (հաշվից քաղվածքներ):

Այցելեք Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա՝ ք. Երեւան, Հանրապետության 5ա կամ դիմեք Ձեզ սպասարկող բրոքերային ընկերությանը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարեք 54-36-56 կամ 58-91-51:

Աճուրդի հայտարարություն

Մաշտոցի պող. կենտրոնական մասում վաճառվում է օրիգինալ դիզայնով կառուցված մոտ 1000 ք/մ առեւտրային եւ հանրային սննդի տարածք: Մեկնարկային գինը համարժեք է 494000 ԱՄՆ դոլարին: Անուրդի առարկան գույքի առուվաճառքի պայմանագրի կնքումն է՝ սահմանված չափով եւ ժամկետներում կանխավճարի կատարումից հետո: Աճուրդը կայանալու է 27 դեկտեմբերի 2001 թ. Թեքեյան կենտրոնում: Մանրամասների համար դիմել հեռ. 55 95 01, ֆաքս. 400749, auction@legal.am կամ հեռ. 58 70 88, 58 70 95, HSBC@arminco.com: Աճուրդը անց է կացվում «Հարությունյան եւ գործընկերներ իրավաբանական գրասենյակ» ՍՊԸ կողմից (լիցենզիա N 00804): Աճուրդը բաց է մասնակցության համար եւ իրականացվելու է միեւնույն օրը «եռափուլ կարգով» (Հայկ Հարությունյան եւ Վահան Հարությունյան © ըստ հետեւյալի.

■ **աճուրդի առաջին փուլ**. փակ ծրարներով հայտերի ներկայացում. հաղթողը նախապատվության իրավունք է ստանում երրորդ փուլում.

■ **աճուրդի երկրորդ փուլ**. բարձրաձայն դասական աճուրդ, նոր մեկնարկային գինը սահմանվում է ըստ առաջին փուլի առավելագույն հայտի.

■ **աճուրդի երրորդ փուլ**. աճուրդի առաջին փուլի հաղթողն, իր հայեցողությամբ, ծեռք է բերում գույքն աճուրդի երկրորդ փուլի առավելագույն հայտը մեկ նվազագույն քայլով գերազանցող գնով, կամ զիջում է աճուրդի երկրորդ փուլի հաղթողին:

Աճուրդի հայտերը ներկայացվում են ԱՄՆ դոլարի համարժեքով: Նախագահը անձինք կարող են մասնակցել աճուրդին՝ վճարելով երաշխիքային նախավճարը 20000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք չափով մինչեւ 16:00, 26 դեկտեմբերի 2001 թ.: Վճարումները կատարվում են էսքրոու գործակալ էյչ-էս-բի-սի բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ում բացված «էսքրոու» (հատուկ դեպոզիտ) հաշվին: Փակ ծրարներով հայտերը կարող են տրվել մինչեւ կեսօր՝ ժ. 12:00 ս. թ. դեկտեմբերի 27-ը էյչ-էս-բի-սի բանկ Հայաստան ՓԲԸ հաճախորդների սպասարկման բաժնում՝ Վազգեն Սարգսյան 9 հասցեով: Աճուրդի սույն ծանուցումը չի կարող հետ կանչվել:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատուն
Երեւան, Հայաստան
Ժողովրդավարության հանձնաժողովի փոքր դրամաշնորհների ծրագիր

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան հանրային հարաբերությունների բաժինն ուրախ է հայտարարել ժողովրդավարության եւ կառավարման փոքր դրամաշնորհների ծրագիր:

Նպատակը
Ծրագրի նպատակն է փոքր չափի դրամական օժանդակություն տրամադրել Հայաստանում ժողովրդավարական հաստատությունների զարգացմանն աջակցող հատուկ ծրագրերի եւ նախաձեռնությունների իրականացմանը: Դրամաշնորհները կտրամադրվեն հասարակական կազմակերպություններին (ՀԿ-ներին) եւ անկախ լրատվամիջոցներին: Մրցույթի հավակնորդները պետք է արդեն իրականացնելիս լինեն կամ նախատեսեն իրականացնել այնպիսի ծրագիր, որի նպատակն է Հայաստանում ժողովրդական հաստատությունների զարգացման խթանումը:
Հայաստանում հանձնաժողովն առավել հետաքրքրված է այնպիսի ծրագրերով, որոնք վերաբերում են ժողովրդավարական հաստատությունների ստեղծմանը, օրենքի իշխանությանը /արդարադատության վարչարարությանը, տեղեկատվության ազատ տարածմանը, քաղաքացիական կրթությանն ու քաղաքացիական հասարակությանը, մարդու իրավունքներին, էթնիկ եւ քաղաքական ներդաշնակությանը. այսինքն՝ հանձնաժողովը կօժանդակի այն ծրագրերին, որոնք խթանում են բաց/ քաղաքացիական հասարակության զարգացումը:

Հատուկ ուղենիշներ
■ Դրամաշնորհի առավելագույն չափը 24,000 ԱՄՆ դոլար է: Այդուհանդերձ, ելնելով որոշակի աշխատանքային սկզբունքներից, դրամաշնորհները հիմնականում կլինեն 10,000 ԱՄՆ դոլարից քիչ, հազվադեպ՝ 15,000 ԱՄՆ դոլար:
■ Դրամաշնորհները տրամադրվում են միանվագ: Հաջողակ դիմորդներն առաջին դրամաշնորհով ծրագրի հաջող իրականացումից հետո կարող են դիմել երկրորդ դրամաշնորհը ստանալու համար, սակայն երկրորդ դիմում-առաջարկը պետք է վերաբերի միանգամայն այլ ծրագրի:
■ ԱՄՆ կազմակերպություններն ու անհատները չեն կարող դիմել վերոնշյալ ծրագրով հայտարարված դրամաշնորհային մրցույթին:
■ Ծրագիրը չի կարող ֆինանսավորել մարդասիրական օգնություն եւ բարեգործական գործունեություններ, գիտական հետազոտություններ, համաժողովներ եւ դեպի արտասահման անհատական ուղեւորություններ, առեւտրային գործունեություններ, ծրագրեր, որոնց նպատակը միմիայն կազմակերպության առաջնային ինստիտուցիոնալ զարգացումն է:

Գնահատման չափանիշները
Դիմում-առաջարկները կգնահատվեն ըստ ծրագրի բնույթի, հստակ ձեւակերպված խնդիրների եւ քիրախ խմբերի, ինչպես նաեւ ծրագրի նպատակներն իրագործելու կազմակերպության կարողության: Դրամաշնորհները տրամադրվում են տեղում, Վաշինգտոնում USIA կողմից ծրագրի ընդունումից (հաստատումից) հետո:

Հայտերի ներկայացման կարգը
Դիմորդները պետք է լրացնեն պաշտոնական դիմումի ձեւ **անգլերեն լեզվով**, որում ներկայացվում է կարեւոր տեղեկատվություն դիմորդ կազմակերպության եւ նրա գործունեության վերաբերյալ, ինչպես նաեւ առաջարկված ծրագրի մանրամասն նկարագիրը:
Դիմորդները պետք է խուսափեն աշխատավարձերի վճարման, սննդի եւ խմիչքի գնման նպատակով դրամաշնորհ խնդրելուց:

Խորհուրդ
Կարելի է կից ներկայացնել դիմում-առաջարկի լրջությունը հավաստող հանձնարարական նամակներ:

Դիմորդների տեղեկացումը/ դրամաշնորհային գործընթացը
Բոլոր դիմորդները գրավոր կտեղեկացվեն հանձնաժողովի որոշմանը, դիմում-առաջարկին վերջինիս ծանոթանալուց հետո:
Հաջողված առաջարկների դեպքում դրամաշնորհային ողջ գործընթացը տեւում է մոտավորապես ութ (8) շաբաթ (հանձնաժողովի կողմից առաջարկի քննարկումից մինչեւ այն պահը, երբ դրամական միջոցները տրամադրվում են օգտագործման համար):

Դրամաշնորհի տրամադրումը եւ հաշվետվությունների պահանջը
Դրամաշնորհները կտրամադրվեն երկու կամ ավելի փուլով: Առաջին մասը կտրամադրվի ծրագիրը սկսելու նպատակով: Դիմորդները պետք է միջանկյալ հաշվետվություններ ներկայացնեն առաջին փուլում տրամադրված դրամական միջոցների օգտագործման վերաբերյալ, նախքան լրացուցիչ միջոցների ստացումը: Նշված հաշվետվության բացակայության պարագային դրամական միջոցների հետագա փոխանցում չի կատարվի:

Ամփոփիչ հաշվետվություններ
Բոլոր հաջողակ դիմորդները պետք է ծրագրի ավարտին պաշտոնական հաշվետվություն ներկայացնեն ժողովրդավարական հանձնաժողովին: Հաշվետվության մեջ պետք է նշվի, թե ինչ է իրագործվել, արդյոք ծրագիրը հաջողված է ըստ դիմորդի, եւ ինչպես կարող է բարելավվել ապագայում: Հաշվետվությունը պետք է նաեւ ընդգրկի դրամաշնորհի միջոցների օգտագործման հաշվապահությունը: Նշված հաշվետվությունում պարունակող տեղեկատվությունը ժողովրդավարական հանձնաժողովին հնարավորություն կընձեռի ապագայում առավել հաջող գնահատել դիմում-առաջարկները:

Դիմումների ներկայացման ժամկետը սույն թվականի նոյեմբերի 30-ն է:

Դիմումի ներկայացման ուղենիշներն ու դիմումի ձեւը կարելի է ձեռք բերել
Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատան
Հանրային հարաբերությունների բաժին
Բաղրամյան 18
Երեւան, Հայաստան

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ադվենտուր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արմենբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5ա
Հեռ.՝ 528986

Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112, (09) 429412

Ասպեկ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ե. Քոչար 21/1, բն. 37
Հեռ.՝ 571218

Արժեթղթեր Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5ա
Հեռ.՝ 525801, 581578

Աերոպոլ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիվանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 45ա
Հեռ.՝ (051) 40297

Ավ Էզգուսիջի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Այսի Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837

Գոլդ-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 525822

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 524357, 151820

Էդեն-Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50, բն. 26
Հեռ.՝ 528232, 540914

Ինվեստէկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Չարենց 8, բն. 30ա
Հեռ.՝ 567767, 582478, 562404

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ազատամարտիկների 7
Հեռ.՝ 569680, 526417

Կապիտալ Մենեջմենթ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 560138

Կապիտալ Տրաստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Գ. Լուսավորչի 15/1
Հեռ.՝ 580745

Մ.Գ.Ա. ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ (041) 22184, (051) 23109

Նորդ-Վեստ-Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 247
Հեռ.՝ (041) 30868

Պրիմա Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50/ 26
Հեռ.՝ 521812, 521051, 528778

Սարբրոկ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի 24
Հեռ.՝ 630480, 542547

Սիթինգ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24, բն. 5
Հեռ.՝ 531805

Տոնատե ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

Օրիգինալ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 5ա
Հեռ.՝ (09) 420449

Armex
Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

2001 թ. նոյեմբերի 26-ի առեւտրային նստաշրջան

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

Թողարկող Issuer	Համ. ABBR	Ցուցակ Listed	Գնում* Bid: Լավագույն գին Best price	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Խանակ Total qnt.	Վաճառք* Ask: Լավագույն գին Best price	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Խանակ Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: Նվզ. գին Day low	Առավ. գին Day high	Միջ. կշռ. գին Avg. price	Փոփոխ. Avg%	Ծավալ (հազ. դրամ) Volume
ՉԱՓԻՉ-1 (ԱՊԱՐԱՆ)	ACHI	B											
ԱՐԱԳԱԾ ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾ. Ա/Ը	AGBM	B											
ԱՅՐՈՒՄԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Գ/Ն	APAH	B											
ԱՊԱԿԵԿՈՒՐԻԶ	APAK	B											
ԱՐԴՅՈՒՆ ԷԼ.ՄԵԽ.Գ/Ն (ՎԱՆԱՁՈՐ)	ARDV	B											
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ	ARSL	B											
ԱՐՏԵՔՍ	ARTX	B											
ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ	ASEV	B	1,000.0	1,000.0	1								
ԱՍՏԵՂՆՈՒՄԱԿ (ԱՐԹԻԿ)	ASTM	B											
ԱՎՏՈԱԳՐԵԳԱՏՆԵՐԻ Գ/Ն	AVAG	B											
ԱՎԻԱՀԱՄԱԼԻՐ	AVHM	B	90.0	90.0	80								
ԱՎՏՈԲԵՌՆԻՉ	AVTB	B											
ԱՎՏՈՄԱՍԵՐԻ Գ/Ն	AVTM	B	300.0	300.0	1								
ԻՋԵՎԱՆԻ ԲԵՆՏՈՆԻՏ Փ/Ը	BENT	B											
[illegible]	BHSP	B											
ՉԱՐԵՆՑ ԳՈՐԾԻՔԱՇԻՆ. Գ/Ն	CHGG	B											
[illegible]	CPMT	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՐՏ. ՅՐ Ա/Կ	DAJK	B											
ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ԲՈՒԺՏԵԽ. Գ/Ն	DBJG	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. Հ/Ն	DJAH	B											
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B	400.0	400.0	10								
ԷԼԵԿՏՐԱՉԱՓԻՉՍԱՐՔ	ECHS	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՍԱՐՔԱՇԻՆ. Գ/Ն	ECSG	B											
ԵՐ. ԷԼԵԿՏՐԱՇԱՐԺԻՉՆԵՐԻ Գ/Ն	EELJ	B											
ԵՐՖՐԵԶ	EFRZ	B	1,400.0	1,400.0	3								
ԵՐ. ՀԻԴՐՈՀԱՂՈՐԴԱԿ Գ/Ն	EHHG	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ Գ/Ն	EJWG	B											
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ-7	EKB7	B											
ԵՐ. ԿԱՇՎԵ ԳԱԼԱՆՏԵՐԵԱՅԻ Ֆ/Ա	EKGF	B	1,080.0	1,080.0	10								
ԵՐ. ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՔԻՄԻԱՅԻ Գ/Ն	EKQG	B				900.0	900.0	33					
ԷԼԵԿՏՐԱՊԱՐԱՏ	ELAP	B	470.0	470.0	10								
ԷԼԵԿՏՐԱՄՈՆՏԱԺ	ELMJ	B											
ԵՐ. ԼՈՒՍԱՏԵԽՆԻԿԱ	ELUS	B											
ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԶԱԿՈՇԻԿՆԵՐԻ Ֆ/Ա	EMKFCO	B											
ԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱ	EMOR	B											
ԵՀՄՄ	EMTA	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԼԱՍՏՄԱՍ Գ/Ն	EPLG	B											
ԵՐԱԶ	ERAZ	B											
ԵՐ. ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԻ Գ/Ն	ERJG	B	1,350.0	1,350.0	12								
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B											
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ Գ/Ն	ESHG	B	450.0	450.0	129								
ԱՆԱՀԻՏ ԾԵԼ. Գ/Ն (ԵՐԵՎԱՆ)	ETCG	B	1,000.0	1,000.0	5								
ՎԱՆ ԱՖ (ԵՐԵՎԱՆ)	EVAF	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ Գ/Ն - 1	EVGI	B											
ԱՆԻՎ	GANV	B											
ԳՈՐԻՍԻ ԳԱՄԱՄ	GGAM	B											
ԳԵՂԱՄԱ	GGMA	B											
ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՄՍԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Փ/Ը	GMPG	B											
ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ	HAGB	B											
ՀԱՇՎԻՉ	HASH	B											
ՀԱՏԻՍ	HATC	B											
ՀԱՅԾԽԱԽՈՏ	HATS	B	1,850.0	1,850.0	16	2,500.0	2,500.0	54					
Հ ԵՐ. ՀԱՅԱՍ ԳՈՐԾ	HEHG	B	450.0	450.0	10								
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B											
ՀԱՅՔԻՄՄԵՔԵՆԱ	HQMQ	B											
ՀԱՅՔ ՇԻՆՆԱԽԱԳԻԾ	HSHN	B											
ՋԵՐՄՈՒԿ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԻ Գ/Ն	JHJG	B											
ԿԱՇԻ	KASH	B											
ԿԱՄՈՒՐՋՇԻՆ	KMSH	B											
ԿՈՆԵԿՏ	KNET	B											
ԿԱՆԱԿ	KNKA	B											
ՌԵԼԵ Գ/Ն (ԿԱՊԱՆԻ)	KREL	B											
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ Գ/Ն	MQER	B	2,220.0	2,220.0	5								
ՄԱՐՏՈՒՆԻՇԻՆ	MRSH	B											
ՄԵՐՁՄՈՍԿՎԱՅԱՆ	MSKV	B											
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B	400.0	400.0	7								
ՄԵՏՇԻՆ	MTSH	B											
ՆՈՐ ԲԱՐԱՇԵՆԻ ՏՐԻԿՈՏԱԺԻ Ֆ/Ա	NBTF	B											
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B											
ՊԼԱՍՏԻԿ	PLAS	B											
ՌԱՍՏՐ Գ/Ն	RSTR	B											
ՌԵԶԻՆԱՏՈՐ	RZTR	B											
ՍԵԼԵՆ	SELN	B											
ՇԻՆՄԵՔԵՆԱՆՈՐՈԳՈՒՄ	SHMN	B											
ԵՐ. ՇՈՒՇԱՆ ՏԵՔՍՏԻԼ Փ/Ը	SHTK	B											
[illegible]	SKSG	B											
ՏԱՍՊ	TASP	B											
ՏԱՎՐՈՍ	TAVR	B											
ՈՒԿՇԻՆ	UKSH	B											
ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԲԱՆԿ	UNBK	B											
ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԿՈՇԻԿԻ Ֆ/Ա	VAKF	B											
ՎԱՆԱՁՈՐԻ ԷԼԵԿՏՐԱՎԱՌ. Գ/Ն	VEVG	B											
ՎԱՐՇԻԿ	VSHK	B											
ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ Գ/Ն	VTMG	B											
ԵՐԵՎԱՆ ԿԱՅՈՒՆՔ	YKHQ	B				8,000.0	8,000.0	1,000					
ԵՐ. ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Գ/Ն	YPHG	B											
ԵՐ. ՌԵԼԵԻ Գ/Ն	YRLE	B											
ԶԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՊՂՆՁԱՄՈԼԻԲԴԵՆԱՅԻՆ	ZNGP	B											

* [illegible]
** 4 [illegible] www.armex.am

© Armex

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69150. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 26. 11. 2001. Գինը՝ 100 դրամ